

**Quae regia potestas? Quo debent authore solemnes ecclesiae
conventus, indici, cogique? Qui in his, cum emendanda est
omnium ordinum, depravatio, regum, sacerdotum, nobilium,
procerum, magistratum, populi, locus & ordo confidendi : ex
sacris literis, piorum authorum libris, conciliorum omnium
actis, compendiosa discussio, Carolo IX. adeo coronato
Francorum regi, domino suo ...**

<https://hdl.handle.net/1874/388497>

5

QVAE REGIA POTESTAS?

QVO debent authore solénes Ecclesiæ con-
uentus, indici, cogique?

QVI in his, cum emendanda est omniū or-
dinū, deprauatio, Regum, Sacerdotū, No-
bilitium, Procerum, Magistratum, Populi,
locus & ordo confidendi.

EX Sacris literis, Piorum authorum libris, Conciliorum
omnium actis, compendiosa discussio.

CAROLO IX. A DEO CORO-
NATO FRANCORVM RE-
GI, DOMINO SVO.

NOSTRA, tibi toto que seruit opella libello,
(Rex pie) sincero quantus es, ore probans,
Pensatum iusta, credet mercede laborem,
Si posthac Tantus, Quantus es, esse voles,
Et tibi commissio sic fias celsior orbe,
Ut soli tantum subijciare Deo.

CL. G. PRAET. SEN.
AVTHORE.

APVD SENONES,
E Typographia Aegidii Richebois,
M. D. LXIX.

QVAE REGIA

POTESTAS

QVOBIS...
...
...

QVI...
...
...

...
...
...

CAROLO IX. A DEO CORO.

NATO FRANCISCVS RE.

ET DOMINVS SVV.

...
...
...

CL. G. BRANT. SEN.

...
...

...
...

E. Typographus Algidii Kischel.

M. D. LXXIX.

A I O T S I G E

3

QVAE REGIA PO- TESTAS?

Quo debent authore solennes Ecclesiæ con-
uentus, indici, cogique?

Quis in his, cum emendanda est omnium or-
dinum, deprauatio, Regum, Sacerdotum,
Nobilium, Procerum, Magistratuū, Populi,
locus & ordo considendi.

*EX Sacris literis, Piorum authorum libris, Conciliorum
omnium actis, compendiosa discussio.*

C. L. G. PRAET. S. AVTHORE.

QUANQVAM tibi satisfacturi, iam nota con-
gesserimus: tamen in colligendis tantū tem-
poris impendendum fuit, vt intra præ-
scriptæ dilationis angustias, opera abs te mandata
non potuerit exigi. Vnde siquid in mora peccatum
est, non nostrum nobis erratum clemens condona-
bis, sed tibi iustius imputabis: qui sermone rem ver-
bosiore, licentiore, & diffusiore, tractari præcepisti.
Et iure quidem, cum Seria tantò meliora sint, quan-
tò prolixiora. Cum rebus vtilibus modū de præscri-
ptis terminis ponere, sit vtilitatē quadamtenus com-
modis alienis decerpere, & præter charitatis legem
inuidere, quæ tantò potior, tantoq; gratior est, quan-
tò diuturnior. Vocandos aliquot notæ probitatis
homines, in arcanius & intimius quoddā colloquiū
præmones, matris Reginae, & summatū Regiæ agna-

tionis Principum iussu, ad componēdas de negotio Religionis, iam pridem natas, & subinde nascentes turbas, & vt sua tantæ rei non desit veritas, iam præcipiti murmure quæri refers, qui, & ex quo ordine, colloquii Præsides futuri sint? Nouum esset, cum licentiosa rerum diuinarum deprauatio, iugibus diurnis & efficacissimis ad emendationē, piorū querimoniis huc tracta & adacta sit: si bonis cœptis inimicus ille homo, cui mille nocendi artes, mille argumenta supersunt, non totus incūberet, vt nascentem & adhuc quasi lacteam sanctæ concordia frugem, contentiosæ ambitionis lolio, conaretur inficere. Sed opponendæ artes artibus, & occurrendum precum frequentium pharmacis, ne concordia recentis agnelli, fascinis inquinētur, offendantur, perdantur. Qui præesse volunt futuro conuentui, commenta, personas, laruas, fucos, sui gradus ecclesiastici, prætexūt. Detonāt insuper, rem tentari omnium maximè ecclesiasticā. Proponunt præterea, rem iugis consuetudine, per continuas in rebus sacris operas, sibi cognitissimā, nullis vel Ducibus, vel Magistris, vel Monitorib⁹, vel Præsibus, quā sui ordinis viris, componi & melius peragi posse. Causantur nostri ordinis homines, dicam an parcam dicere? ab his cuiusdam notæ nomine, laicos vocatos, ad hunc cœtum propter imperitiam, & nullam sacrarum literarum cognitionem, ineptos, vt hoc quasi velo, ne dicam telo, dum laicos excludūt, summā potestatem, (Regem non audent dicere) tanquā sacerdotalibus.

infulis carentem, cum Populo suo, id est, nobiscum: non tantum cœtu depellant, sed nec auditorem, vel comitem dignentur. Nobis autem, nō nostram, sed IESU-CHRISTI gloriā, fucis eorū, commētis, artibus, mēdaciis, prope aliam factā, in suū natalem nitorem vindicātibus, alia, longe sanior & verior sententia est. In hoc scilicet conuētū, locum suum Clero, id est, illis: Populo, id est, nobis, & summum Principi, tanquam Superinspectori, Legato, Proconsuli, & soli vere Dei Vicario, esse debere. Quinimmo & super hęc audemus, nullū illis, id est, deprauatis clericis, ibi confessum esse relinquendum, nempe reis obscuratæ Dei gloriæ, futuris, & siquidē vllus debetur, hūc omnibus, id est, ipsis & nobis, promiscuum postulamus, hoc ipsis modestiores rei, quō nos quoque reformandi, reatum agnoscimus, ipsis in primarum cathedrarū ambitu, pertinacissimè obstinatis. Hęc sunt quædā velut linæ præscripti abs te nobis operis, consulente, vter ex reis, id est, illis & nobis, qui reformandæ sacre Religionis ardoribus, quasi quibusdā febribus æstuamus, & ægroti laboramus, sanius sapiat, vel insanius desipiat? Ego autē, vt futuri laboris scopum, quodam compendio, & per indicem, tibi sub oculis ponam, hęc à me quæri existimo. Quid & quantus sit in Ecclesia Rex? & nos, id est, Clerus & Populus, quid in hoc, qui propediem cogendus est, conuētū, præstare & agere debeamus? An solius Principiis censura, an omniū sit? an illius decretorū exequendorū solius sit & efficacia & cura?

Quid sit
Rex in
Ecclesia.

ut scilicet præsit & audiat, & nobis vtrunque disce-
 ptantibus, in vnam concordiam disposita, quasi ca-
 put nostrum oculis suis, vel probet, vel improbet,
 improbata respuat, & probata strenuus exequutor,
 Edictis palam propositis, tanquam lingua nostra, lo-
 quatur. His veluti capitib⁹, subter scribenda, tanquã
 partes partibus, & mēbra membris, reddere conan-
 tem, si ieiunum, nec satis plenum inueneris, feras, si
 redundantem, etiam probes, qui licentiore epistola,
 & vberiore tractatu, negotium exequendum man-
 daueris. Ad huius ergo corporis constitutionē, con-
 tendentibus nobis, primore tractatu, de capite qua-
 rendum est, & eius, non aliunde quam ex veritatis
 fonte, petenda & statuenda est ratio, ratio autē, cum
 & ipsa sit res Dei, ex literis quoq; Dei formanda est.
 Eum (inquit Dominus per Mosen) Cōstitues Regē,
 quē Deus tuus Elegerit, de numero fratrū tuorum.
 Plena sacramentis hæc verba sunt. In hiis primū
 miremur Deum iudicem, qui vasorum domus suæ
 figulus amplissimus, humanæ quasi discussionis ima-
 gine, probat quæ quib⁹ imponat, quæ velit imperare,
 quæ velit parere, & cum vno omnia luto constent,
 & vna omnia figulauerit rota, & vna coq;erit for-
 nax, secundum tamen figuli, non notam, sed iustam
 voluntatem, alia aliis præferuntur, & quædam sunt
 in honorē, & quædam sunt in contumeliã, id est, in-
 ferioribus ministeriis deputatur. Et ut vno verbo res
 exigatur, cum sic elegerit Deus, diues tamen in om-
 nes qui inuocant nomen eius, & sine improprio

summus largitor, tam sancti negotii facit populum participem. Eligit Deus, & constituit Regem Populus. Certis tamē terminis hæc muneris societas præscripta & definita, extra gentem suam, euagari non finitur. Non poteris (inquit Deus) Alterius gentis hominem, Regem facere, qui non sit frater tuus. Legitur ergo Rex à Deo, cōstituitur à populo, sed gentilis, sed contribulis, sed cognatus. Cum aliunde sumitur, vel Dei vindicis punitio est, vel regni mutatio. Gloria ergo Deo, qui nō ita pridem, hæreditaria suffectione, Francis, Franci Regem imposuit, annis quidem puerum, sed Maternis & agnatorum Principum cōsiliis, sua pueritia, consiliose senectutis seria, superantē. Sed nec satis visum est Spiritui sancto actum esse, si præscriberet electorem Principum esse Deum, populum constitutorem, & cuicumq; nationi ex se, non aliunde, legendum, nisi lecti quoque & constituti Regis, mores formaret, dicens, Postquam autem sederit in solio regni sui, describet sibi Deuteronomium legis, in volumine, accipiens exemplar à sacerdotibus Leuitice trib⁹, legetq; illud omnibus diebus vitæ suæ, vt discat timere Dominum Deum suum, & custodire verba & ceremonias eius, quæ in lege præcepta sunt. In solio regni, Regiæ sup omnes contribules potentia gloriæ agnoscere debemus, vt omnes, quamuis impares gradu potestatis, & alius honoratior alio, inferiores tamē & subditi, in regia sublimitate, grandiorē & excelsiorem Deum amemus, ex æquo omnes, & si occasio erit, pariter timea-

mus. Ex descriptione autem Legis, cuius Dominum Deum agnoscimus authorem, admonemur, siquid intra cancellos & limites Legis, cōstituerit Princeps, tanquam celo demissam veritatem, obuiis pronis & facilibus animis, excipiamus, exceptumque strenui compleamus, citra moras insolentis inquisitionis, non cunctantes, non murmurantes, quis enim ferendus est post diuinum consilium discussor? cum scriptum sit, Per me Reges regnāt, & potentes iusta decernūt. Hoc est, Leges regie, Legibus diuinis consonæ, iam nō regia mandata sunt, sed diuina, ne vel ipsa deses subditus negligat, vel curiosus scrutator inuestiget, ne dum scrutatur maiestatem, opprimatur à gloria. Quòd autē exemplar Legis, à sacerdotibus Regi suggerendū statuit Spiritus sanctus, qui continet omnia, nō inclusus vel exclusus, nō ita intra terminos cogendum est, vt nomine sacerdotii tantum expressi sint, qui hodie sacrifici sunt & vocantur, quasi sacerdotib⁹ Leuitice tribus, veri sacerdotes imaginariis, suffecti, excidit enim Leui, & Leuitica tribus, exciderunt & vetera, & noua fecit omnia Deus, mundum per Christum reconcilians sibi, & per Apostolorum suorum præconia, palam iussit, omnibus in gratiam suam vocatis, edici. Vos genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, vt virtutes adnuntietis eius, qui de tenebris vos vocauit, in admirabile lumen suum, qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei, qui non consequuti misericordiam, nunc autem mi-

sericord

fericordiã consecuti. Cui succinit Edicto, alius item
seruus Dei, qui testimonium perhibuit verbo eius, &
ipse quoque legatus I E S V - C H R I S T I, dicens, Ipse
(vtiq; Christus) est testis fidelis, primogenitus mor-
tuorum, & Princeps regum terræ, qui dilexit nos, &
lauit nos à peccatis nostris, in sanguine suo, & fecit
nos regnum, & sacerdotes Deo, & Patri suo. Nos
ergo Regis à Deo lecti constitutores, cū regno sub-
scribimus, Legem quoque regni Regi damus, & ipsi
sacerdotes, tantò melioris sacerdotii, quantò potior
vmbri veritas, quantò imaginibus res melior, quan-
tò famelicis cibi præsentis, quàm exhibendi cõmo-
diores. Legenda etiam Lex Regi præscribitur, vt ipse
sibi, regniq; publicis negotiis, ex lectione eius, solus
consulat, prouideat, occurrat necessitatibus, medea-
tur angoribus, rupta sartiã, solida contineat, noxia
dimoueat, profutura promoueat, nõ autem semper
ex alieno cõsilio pendeat, vt nõ tam ipse Rex, quàm
consiliarii eius, Reges regis videantur. Neque otiosa
est pars Legis, quæ in hoc Legem à Rege legi iubet,
vt discat timere Dominum Deum suum, cum desit
alius Regi timendus, libero nempe, & omnibus ex-
tra diuinos timorib⁹, absoluto. Sed nec vacat & alia
Legis pars, quæ in hoc Legem Regibus legendã pro-
ponit, vt verborũ & ceremoniarum Dei quæ in Lege
præcepta sunt, custos sit: nam & hinc statuitur pro
Lege certa, cunctis fidelibus constanter credendum
& obseruandum, verborũ Dei, item ceremoniarum
Dei, custodiam summam esse & præcipuam regis

EPISTOLA

functionis operã. Et si quas de iis reb⁹, vel necessaria pietas, vel insolens curiositas, excitauerit quæstiones, nõ alio quã Regio arbitrio, coactis in hoc ex omniũ suã ditionis ordinũ flore, probatissimis quibusq; fore cõponendas, & ad ipsius Legis regulã reformãdas. Extra quam, ne quid de fuco, vel absolutæ potestatis improbanda superbiã, sibi blãdiatur Princeps licere, eiusedẽ Legis retinaculis, & quodã veluti frãno, cohibetur, decernẽtis custodienda verba quę in Lege, nõ extra Legẽ præcepta sunt, custodiẽdas item ceremonias, quæ in Lege, nõ extra Legẽ mandata sunt. Ad cuius præscriptũ sic cõponere & formare mores suos debet Rex, ne declinet in partẽ dexterã, vel sinistra. Hæc agentibus diuina largitas, quæ regnũ prærogauit, addit ad istius gratiẽ cumulũ Regibus, regni diurnitatẽ, & in filiis perennitatẽ. Rebellibus autẽ, & suũ & regni sui excidiũ, eadẽ, quæ nunquã mentitur Veritas, mox vindex, sistit & exhibet. Probant hoc Saules, quibus liberisq; eorũ, Regia potestas noxiis, diu nõ constitit, sed in Dauidẽ translata est. Exhibet huius rei veritatem Salomon, primis regni temporibus, donis sapientiæ cælitus collatis cumulatissimus, postea propter peccata detractis, insipientissimus, & certis Dei minis, in stultiore filio, decẽ regni partibus, non ita multũ post, mulctandus. Et ne vñdecim tantũ familiis populi Israëlitici, Lex hæc Regia scripta videatur, ceruicosiq; sacerdotes, vino contentionis ebrii Leuiticam familiam, cui se solos prætexunt subrogatos esse, Legis istius vinculis com-

prehensam & obligatam inficientur, admonendus est (si quis tamen hæc quoque si quis, captus amore leget) in libro Moseos (cui Deuteronomium titulus est) hanc Legem esse descriptam, qui titulus, ex peregrina Græcorum lingua nostrati Latinæ redditus, alterā vel secundam Legem signat, & Euangelicæ Legis quædam præfiguratio est, quæ omni creaturæ, ne dū sacerdotali ordini, scripta est, teste inrefragabili I E S V - C H R I S T O, qui dixit, Datam esse sibi potestatem in celo & in terra, & delegauit Apostolos suos in vniuersum mundum, Euangelii sui omni creaturæ Doctores, nisi fortè pertinaces sacrificuli, aliū sui ordinis authorē fore, sine pudore mentiri velint, quod si velint, facilè cedimus, nā alia manu impositione in ordinem suū adlectos, quā non norunt totā Apostolicæ & Euangelicæ literæ, credimus. Vt ergo vmbra & veritas sibi respondeant, oportet Legem Deuteronomii quæ in imaginem veritatis Euangelicæ adumbrata est, vinculis Legis Regiæ, Leuitas quoq; innexuisse, sicut Euangelica veritas suis quoque ministris & sacerdotibus scripta est, & sic agnoscere, non tantum populo christiano, qui ministerio per electionem nõ est adligatus Euangelico, sed & omnibus in hoc ministerium coaptatis, propositam, scriptam, & sancitam esse, Regiæ dignitatis Legem. Quod facilè est euincere ex illa Samuelis parte, vbi cõgregati vniuersi maiores natu Israël, venerunt ad ipsum in Ramatha, dixeruntq; ei, Constitue nobis Regem, vt iudicet nos, sicut vniuersæ

habent nationes, quorū etiam vocem, in omnibus
 quæ locuti fuerāt, audiri ab ipso Samuele voluit Do-
 minus, sic tamen vt eos contestaretur & prædiceret
 eis ius Regis, qui regnaturus erat super eos. Quum
 legis vniuersos maiores natu Israël collectos, nun-
 quid animo tuo coram sistit, exhibet & repræsentat
 Spiritus sanctus omnē Iacob (qui & Israël vocatur)
 posteritatem, in duodecim familias distributam, in
 quibus Leuitica quoque tribus accensetur? Omni-
 bus ergo Israëlitis, tum Dei decreto, Legem antero-
 rem, vel potiùs prædictionem futuri regni repræsen-
 tantis, Samuelis ministerio, præfectus est Rex Saul,
 qui eos iudicaret, illisq̄ue ius diceret, & eos Legibus
 suis regeret, etiamq̄; (quod abnuūt sacerdotes) con-
 tra Legis præscriptum facientes Legis Doctores, &
 greges eorum suo iure addecimaret. Nam & ibi in
 ipsa prædictione iuris Regii scriptum est. Greges
 quoque vestros addecimabit, & (quod omnium
 ægerrimè ferunt ipsi sacerdotes, exemptionem &
 libertatem Regiæ potestatis prætexentes, impieq̄ue
 præter Apostolicas regulas, dominationem negan-
 tes) subscriptum est, Vosq̄ue eritis ei serui. Rex ergo,
 in Israële futuram quæ nunc præsens est, Ecclesiam
 imaginante, quid est? nempe iudex omnium, Dux
 ad pugnas suorū, deniq̄; super omnes suos summus:
 cui filios suorum tollere, & ponere in curribus suis,
 faceréque sibi equites, & præcursores quadrigarum
 suarum, & constituere sibi tribunos, & centuriones,
 & aratores agrorum suorum, & messorum segetum,

& fabros armorum, & curruum suorum, eodem iure suo licet. Cui quoque potestas est filias suorum, sibi vnguētarias & focarias, & panificas statuere, agros, vineas & oliueta suorum, cum rei facti fuerint, in fiscum suū tollere, & seruis suis elargiri, suorū quoq; segetes & vinearum reditus, addecimandi ius illi est: & ad extremū singulis suorum viritim, vel vniuersis generatim, operas indicere. Hoc ergo est Rex in Ecclesia: Ecclesia (inquam) id est, in plebe ex aqua & Spiritu sancto renata, sine negatione nominis CHRISTI, Templo & Domo Dei, Columna & Stabilimēto veritatis, Virgine sancta, castissimis sensibus sponsa CHRISTI, ex ossibus eius & carne, nō habente maculam neque rugam, integra Euan-geliorum iura seruante. In Ecclesia (inquam) hoc quod prædictum est censetur, & est regalis sublimitas. Ecclesia nempe Regina in veste deaurata & circumamicta varietatibus, foecunda vitæ in lateribus domus Domini. Matre adulescentularum quarum non est numerus, vna speciosa Columba, electa matris suæ atque perfecta, omnium inquam matre laicorum & sacerdotum (quanquā nos ad laicum nomen horreamus natum Diaboli inuidia, ad vnus populi, vnus sinagogæ, vniūsq; Ecclesiæ partitionem, totōque literarum sanctarū corpore, nusquam inueniendū, nisi vno tantū loco, ybi famelico David ad cibum necessarium languenti, nullos tum adesse panes laicos respōdit tabernaculi sacerdos) ædificata, in fundamentis Prophetarum, & Apostolorum,

& ipso angulari lapide IESV-CHRISTO. Domo
 magna, vasorum omniū diuersitate locuplete. Cu-
 ius vitis si sacerdotes abnuunt esse palmites, in socie-
 tate regalis culminis & Regis, quem summū habet
 palmirē, ipsius Ecclesiæ sancta & sincera confessio:
 quid super est, nisi vt præcisi & amputati, in ignem
 mittātur, vt ardeant? In ipsa postremò Ecclesia con-
 cors Apostolicis sententiis vir doctissimus vndecunq;
 Tertullianus, Reges & Imperatores adgnouit à Deo
 secundos. Post quem primi sunt ante omnes, in qui-
 bus iudicium quoque Dei suscipi professus est, qui
 Gentibus illos præfecit, in quibus sciuit & nos quo-
 que scimus, esse quod Deus voluit, proni adorantes
 grande Regium & Imperatoriū nomen, quod à Deo
 traditur. Colendi ergo sunt in Ecclesia Imperatores
 & Reges quomodo licet, & ipsis expedit, vt homines
 à Deo secundi, & quicquid est à Deo consecuti, so-
 lo Deo minores. Hæc authorem Tertullianum præ-
 ferentia, quamuis iniquis iudicibus vellicari queant,
 vel infirmiora censerī, propter consequentem homi-
 nis errorem, qui (vt ait Hilarius cōstantissimus Tri-
 nitatis in vnitatis, & vnitatis in Trinitate confessor,
 idemq; Gallorū omnium probatissimus scriptor)
 detraxit scriptis probabilibus auctoritatem, tamen
 habent præstructores Apostolos, & in his primores
 Petrum & Paulum. Hic enim Romanam ecclesiam
 & in Romana cunctas docens, omnē animā, id est,
 vnumquenq;, potestatibus sublimioribus subditam
 esse constituit, non enim est (ait) potestas nisi à Deo

quæ autem sunt, à Deo ordinatæ sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit, nã Princeps Dei minister est, baiulans gladiũ vindicem in iram, ei qui malum agit, ei que tributa præstantur tanquam ministro Dei, quæ nec ipse CHRISTVS solui Cæsari vetuit, & exactus, per Petrum summam Apostolum, pro se, ipsoque Petro, & eius fidem quãdòque secuturis, solui iussit. Ille verò Petrus, admonet quotquot in Ecclesia sunt, subiici debere Regi, quasi præcellenti, siue Ducibus, tanquam ab eo missis, ad vindictam nocetium, laudem verò bonorum, quia sic est voluntas Dei. Nec negligenter prætergrediendum est, quod Paulus Principem gladii vindicis baiulum facit, vt ex gladio, summã potestatem, & qua nulla sublimior est, intelligamus, nam & leges Romanæ, gladii potestate, merum vel summũ Imperiũ circumloquuntur. Petrus autem, cum parendum Regibus tanquam præcellentibus iubet, in præcellentia summæ potestatis apicem, quo nihil est altius, exprimit, & Vtérque omnib⁹ indicit soluendorũ tributorum necessitatẽ. Petrus quidem factò, detractum pisci staterẽ pro Christo, seq; publicanis soluẽs, Paulus autẽ verbo, vt hinc quoq; colligatur vacationẽ munerũ, & immunitatẽ tributorũ, quæ solenni pensitatione ab omnibus præstari debent, nulla Lege, imò Lege vetãte, sacerdotibus, per supinos vel deceptos Principes olim præstitam, ad populi grauamen, quibus & sua, & immunium tributa pensitanda sunt, & onera ferenda, nam certum

est si bene fiscales nouimus artes, id captiosa largitate vacationis agi, vt onus quod sacerdotio decerpitur, oneri populari superindicatur. Qui ergo Dei electione, populi constitutione, vel hereditaria sorte, regalibus soliis Reges insident, venerunt ad summū, nec habent quo crescere, vel prouehi possint altius. Regnum ergo summus est in Ecclesia gradus, cui omnes subesse, ad quē omnes sine vlllo sacerdotalis vel proceritatis vel popularis status discrimine, debent attendere. Hoc innuentibus Corona, quā in circulū acta caput Regium, cui superponitur, loco centri habet, ad quod, tanquā ad originem puncti omnes circunvoluti, id est, quaecūque regni membra referri, & ab hoc pendere debent. Item hoc praesignificante gladio, quod est supremi domini Symbolum, quem CHRISTVS iubens Petrū vagina condere, Sacerdotibus detraxit, Regibus qui ante gesserant solis habendum reddidit, & in hoc summā Ecclesiae Regniq̄ue administrationem delegauit. Nouit hoc peculiaris nobis Rex & Imperator Ludouicus, à iugi pietatis studio, Pius dictus, apud Ansegisum Legum eius scriptorem ad Episcopos dicens, Quoniam complacuit diuinæ prouidentiae, nostram mediocritatem ad hoc constituere, vt sanctę suae Ecclesiae, & regni huius, curam gereremus, ad hoc certare, & nos & filios ac socios nostros diebus vitae nostrae optamus. Vt tria specialiter capitula, & à vobis, & à nobis, Deo opem ferēte, in huius regni administratione, conseruetur, id est, vt defensio, exaltatio & honor

nor sanctæ Dei Ecclesiæ, & seruorū illius congruus maneat, & pax & iustitia in omni generalitate populi nostri cōseruetur, paulo post sequitur. Sed quāquā summa huius ministerii in nostra persona cōsistere videatur, tamen & diuina auctoritate, & humana ordinatione, ita per partes diuisum esse cognoscitur, vt vnusquisq; vestrum, (ad Episcopos sermo est,) in suo loco & ordine, partē nostri ministerii habere cognoscatur. Vnde apparet quòd ego omnium vestrum Admonitor esse debeo, & omnes vos nostri adiutores esse debetis. Nec enim ignoramus, quid vniciūque vestrum, pro sibi commissa portione conueniat, & ideo prætermittere non possumus, quin vnumquēque iuxta suum ordinem admoneamus. Summa igitur ministerii, per Deum Regibus crediti, functio est, Ecclesiæ, & regni cura: summus ergo Ecclesiarum, & secundus post Deū præfectus, Rex est: cuius sollicitudinibus in parte leuandis, suo quisque loco succenturiantur, & adiutores applicantur, in curis ecclesiasticis sacerdotes, & popularibus negotiis, Regiæ cognationis, vel inferioris nobilitatis optimates. Hinc iam explorandum est quantus sit in Ecclesia Rex, quod commodissimè fieri potest, si primæ notæ actiones, quas in Ecclesiastica cura, regni nempe parte potissima, per Reges in rem Ecclesiæ explicitas, in vnum velut indicem collegerimus, & lectorem quasi in rem præsentem duxerimus. David filii Dei & Saluatoris nostri exprimens imaginem, posteros Aaronis, nulla certa Lege, nullo certo ordi-

Quantus
est, Rex
in Eccl.

ne, sacerdotali ministerio fungentes, in classes, vices & sortes distribuit, adumbrans Christianæ Ecclesiæ, quæ portio regni Christiani, est, Regib⁹ christianis, tantundē iuris esse, si quā contingat in ecclesiastica functione, de confusione turbam surgere, vntūquenque suo ordini reddendo. Idem constituit hymnicines pangendis Dei laudibus, continua religione feruituros: Salomon eius filius, templum, cui nullū par, sequentibus temporibus conditum est, solennibus votis, frequentissimo totius Ecclesiæ Iudaicæ conuentu, dedicat: Ezechias serpentē æneum medendis serpentū ignitorū morfu, appetitis Iudæis, Mosis obsequio, cęlesti Imperio pēssilli, forma subleuatū, cū diuini obsequii fraude, adhibitis adorationib⁹ populariter verteretur in Deum, deiectū vrit, & hinc elogi pietatis honoratur, nec vllius calumniæ nota suggillatur, quòd imaginem agendi in crucē CHRISTI, sustulerit, & contumelioso nomine Nehustan vocauerit, nomen eius, id est, rem æneam, seu vile quoddam aēs & contemnendum, quasi admonens abutentes hoc idolo in contumeliam diuinitatis, nihil hoc aliud esse quam aēs: Iosias conflare pecuniam in templum Domini inlatam iubet, partimque in fabros, ad instauranda sartatecta templi. Ipse presenti & quasi imminente, diuinę irę metu percussus, inuentum Legis librum, sibi religiosus reus recenseri iubet, quin & impendentem Dei vindictam, neglectæ Legis vltricem, prophetide Oлда consulta, per Elchiam sacerdotem, pię importunus flagitator

suspendit, & Regio culmini, sacerdotii rem & titulos iungens, ascendit ad templū Domini, omnibus viris Iuda, vniuersisq; qui habitabant Ierusalem, sacerdotibus, Prophetis, & omni populo, à paruo vsq; ad magnum, comitibus, legit cunctis audientibus, omnia verba libri fœderis, sublimis in concionato-rio gradu, & fœdus percutit coram Domino, vt custodirēt præcepta eius, & testimonia, & ceremonias, aquiescētque populus pacto, & sic abolita imperiis eius per Elchiam Pontificem, & secundi ordinis sacerdotes, idololatria, verum Dei cultū restituit & diuinitus in pœnitentiam genti directus, aufert abominationem impietatis, vnde memoria eius in compositione odoris pigmentarii, omni ori, quasi mel indulcatur. Et vt desinam, & rem ad initium, cuius pars exciderat, reuocem, ipse etiam Dauid, verè manu fortis, præludēs Ecclesiasticis exorcistis, melodia citharæ, vltorem & flagellatorem Saülis dæmonem, indictis quibusdam feriis, sedat, & placat. In ipso Euangelii limine, primitias Gentium, magi Reges piis, iisdemque mysticis oblationibus, dedicāt, dum census agit Augustus, dum turbatur Herodes, & omnis Ierosolyma cum illo, soli cum pastoribus obsequioso cultu, Deum in puero agnitum, Episcopi ex Regibus adorantes, solisque muneribus loquaces Euangelium posthac literis mandandum, factis re- præsentant: confessi verum hominē, Mirra, quam mos est funeribus preciosis impèdere: Regem Auro, per quod singulis quinquenniis, coronarii sumptus

profligantur, & tempus regnorum diuiditur: Thure Deum, quo sacræ Religionis maiestas, piis & odôris nubibus amplificatur. Audiunt Duces & Præsides Cæsarum, Paulum de quæstionibus Legis concionantem, & Cæsaris tribunal appellante, cum Apostolis Apostolū dimittunt ad Cæsarem. Regiæ sunt ergo functionis, adiuratio demonum, distributio sacerdotium ministeriorum, dedicatio templorum, collapsorum instauratio, deprauati cultus, ad Legis regulas reformatio, ipsæ conciones publicæ, auditoribus etiam summis sacerdotibus, & Prophetis, & vniuerso populo. Ad hoc quoq; culmē pertinet, populum per vota & pacta probatis religionibus addicere, simulachra tollere, etiam iubente Deo dicata, cum in contumeliã eius coli cœperint. Quasi quidã sequestres & mediatores sua suorumq; populorum vota, piis oblationibus Deo commendant, vero (ni fallor) & non adfectato, fungentes sacerdotio, & vel ipsi vel eorum legati, etiam Legis quæstiones discutunt, & hoc in summate Apostolo, cuius instantia quotidiana, fuit sollicitudo omnium ecclesiarum: & vt in summam omnia iungamus, non frustra gladium portant in Ecclesia. Opinor enim quòd & Romanis scribens Paulus, Ecclesiæ scribebat, non vni tantum, sed vniuersæ, recordatus verbi Domini, quod vni dico omnibus dico: & dicens non frustra gladium portat, Dei enim minister est, iubet siue est sacerdos aliquis, siue antistes, siue monasticã vitam professus, iis cedi debere, quibus sunt magistratus.

mandati. Parabolæ etiam laudatæ fraudationis in villico, & vocatorum ad dispungendas rationes seruatorum, num inumbrant piorum Regum efficaciam & sedulitatem, qua fide administrantur res ecclesiasticæ suo iure discutientiû? Sic cum notissima sint ex his, & multò pluribus, quæ nunc nõ occurrunt, insignioribus exemplis, Regiæ potestatis, in Ecclesiis officia, nonne ambigere pudor est, an conuentibus ecclesiasticis, ad ordines deprauatis moribus infames, instaurandos coactis ipsi Reges & adesse & præesse debeant? Sed quia moribus antiquis res stat Romana, & vi quadam fidem vrgent & extorquent prompta ex probatis authoribus exempla, iam hinc:

*Ania Pieridum peragro loca, nullius ante
Trita solo, iuuat integros accedere saltus,
Insignemq; pijs, morum petere inde coronam.*

Et domestica ex vernaculis nobis cõciliis, id est, Gallicis, Germanicis, Francicis, deinde Hispanicis & antiquioribus Græcis & Africanis exempla seligere, quibus ostendi possit Reges factis de religione Synodis, interfuisse & præfuisse, si non ipsos at certè eorum legatos, præsentibus etiam Romanorû Pontificum legatis: atque iam hinc ordimur. Celebre dictum est, & omnibus Romanæ legis, solidam cognitionem habentibus, in ore frequentissimum, ea nos nostra facere, quibus auctoritatem damus, nec minùs notum est, eos qui mandatã iurisdictionem suscipiunt, proprium nihil habere, sed eius qui mandauit, iurisdictione vti. Et quanquam Prætor sit is,

qui alienam iurisdictionem exequitur, non tamen, pro suo Imperio agere: sed eius, cuius mandato ius dicit, partibus fungi, præterea vices agentium mos est, sic iudicum voluntatibus obedire, vt suas nõ habeant dignitates, splendeat mutuato lumine, nitantur viribus alienis, & quedam imago in illis videatur esse veritatis, qui proprii non habent iura fulgoris. Nam & Vicaria dignitas, ipso eius nomine, potestatis alienæ, se trahere indicat portionem: & iudicationis Regiæ solet & debet representare reuerentiam. Toto hoc ergo tractatu, quo nitimur, ipsos Reges, per se, Conciliis interfuisse & præfuisse, ob oculos, ex actis eorũ, cunctis ponere, ita nos à beneuolis lectoribus exaudiri precamur: vt ipsi quoq; Reges, vel adfuisse vel præfuisse, Synodis intelligantur, cum per legatos interfuerunt & præfuerunt, vel cogendarũ, Episcopis admonitores, & authores fuerunt. Clodoueus, qui & Ludouic^o Romanis, & nostratib^o Francis, & Gothis, dictus est Lodois, & Cassiodoro Ludis, veneranda Christianorum fide, Francorũ primus muniuit Imperium: & ab ipso sacro fonte, pene adhuc recens: & Albis caelestibus candens, omnes conditionis suæ, quotquot erant, probatos Episcopos, siue ii Metropolitæ, siue Suffragatores, & secunde notæ, sacerdotes forent: Regiis epistolis Aureliam accersuit: in vnumque vocatis, & coactis cõuentum, titulos ipse præscripsit: quib^o, definitiones suas subscriberent, nõ de prophanis negotiis, sed de religionis catholicæ, & gloriosæ fidei cultu: his enim sti-

mulis, Regios iussus expressos; ipsi suis epistolis testantur Episcopi. Qui etiam Regiæ potestatis ampliore testimonio, quæ statuerunt ab ipso Rege comprobari, & tanti Regis consensu, ac domini maioris auctoritate seruanda, sententiæ suæ accessione, deprecati sunt. In Episcopis iussu Regio conuenientibus, nõ inuitam, vel extortam obedientiam, sed cælitus mandatam, ad testimonium Regiæ sublimitatis collige. Hinc enim scriptum est, Subiecti estore Regi, quasi præcellenti, siue Ducibus, tanquam ab eo missis, quia sic est voluntas Dei: in Rege autẽ iubente, sinister interpretes, iuris alieni quoddã furtum, ne suspiceris: sed iustam Regii iuris executionem, ipsis inuocatis Episcopis testibus, pronus adora, qui rescribentes eidem Clodoueo, veri & obsequiosi Episcopi, profitentur se in vnum colligi iussos, à Rege religionis catholicæ cultu, & gloriosæ fidei cura, excitato, quin & in eo, sacerdotalis mentis affectũ veri interpretes agnoscunt, his prope testimoniis ex Rege sacerdotem facientes. Sed & si dignabere, ad istorum quæ scribimus recognitionem, aliquando vacans, Synodi ipsius Aureliensis primæ, commentarios euoluere: vel nondum cognitũ disces, vel agnitum, memoriæ tenacius figes, in ipsa Regiæ epistolæ subscriptione, ipsis etiam Episcopis Papæ nomẽ adscribi, omnibus tum sacerdotibus commune, sed seculi sequentis infœlicitate, ne dicam, secordia, dum sinuntur omnia ambitioni licere, ita vni Episcopo peculiare factum, vt si quis id, vel nudis cogitationi-

bus adtreçter: mox, nocentissimus sacrae maiestatis
 reus, sacris omnibus excidat. Sed & habet illa episto-
 la, aliquid augustius, & tanti Regis animo fissima
 & constantissima fide dignius, nempe, quod omnes
 à se vocatos Episcopos, ipse profitetur apostolica se-
 de dignissimos: vt hinc velle visus sit edicere, (&
 certè verè edixerit,) non illos tantùm Episcopales
 thronos esse & vocari Apostolicos, qui fide, religio-
 ne, doctrina, sint Apostolorũ constituti, nempe Ro-
 manum, Ierosolimitanum, Anthiochenum, Thessa-
 lonicensem, Philippensẽ, Colocensem, Ephesiũ,
 Galatã, sed & alios, qui à Vicariis & Apostolorũ di-
 scipulis doctoribus, ad agnitionẽ veritatis venerunt,
 esse quoq; tam sancti nominis participes. Rem enim
 (vt veritas exigit) exactè perpẽdentibus, quid aliud
 est Ecclesia, in numerosas sortes, ad ministerii facili-
 tatem dispersita, quàm vnus Domini nostri I E S V-
 C H R I S T I, & eius amicorum Apostolorum thala-
 mus? quę proinde, & esse & dici meritò debet tota &
 in singulis partibus, christiana & apostolica Eccle-
 sia, siue Sedes: vt & hinc quoquẽ certissima defini-
 tione statuatur, eos esse fures, & prophani altaris se-
 ditiosos excitatores, qui sedis Apostolicæ parricida-
 les prædones, rem & actum sacri nominis, sibi solis,
 per sacrilegium insolens, eripere volentes, aliis eius-
 dem functionis participibus abducunt. Hactenus de
 epistolis Regia & Episcopali eiusdem Synodi nobis
 scriptum sit, statim ad aliam nominis eiusdem pro-
 gressuris: hoc tamẽ, ne excidat, quia huius seculi re-
 prim

primendæ superbiæ, monitore Spiritu sancto, scriptum est, ante adnotato, esse, scilicet vetitum sexto illius concilii capite, vt nullus secularium, ad clericatus officium præsumat accedere: nisi cum Regis iussione, aut cum Iudicis voluntate. Solent vel natis iam morbis ad curationē, vel nascituris ad auersionem, parari remedia, ex regulis & institutionibus medicorum. Spiritus ergo sanctus summè solers animarum medicus, in sanctis illis Episcopis, iam tunc videns aliquos, numero satis magno, & seculo posteriore, grassante licentia, exorituros longe numerosiore, qui ad excutiēdas, quæ iure diuino & Regio, solent popularibus indici functionum necessitates, ociosę quodam libertatis morbo contaminati, clerci fieri vellent, & in hoc liberum & immune clericorum consortium, clam subrepere: ad fraudem tributorum & vectigalium: vetuit, ne ad hoc officii genus liceret accedere, nisi vel Regis iussione, vel Iudicis voluntate, quę sua essent (si vellent) liberaliter remissurorum. Seruatam par est credere longo tempore constitutionē, magno Regis, maiore Regni, maximo Ecclesię fructu, & cōmodo, Regis, cum illi per hanc immoderatam immunitatem sua non minuerentur Tributa, Vectigalia, & Operæ Exercitales, Regni, cum hæc leuius expedirentur imperata, toto corpore munera subeunte, nullis per immunitatis largitatem subductis. Ecclesię, ne tantus adaugeretur, & ad cresceret clericorum numerus, vt iam populo maior, sua numerositate laboraret & vilesceret,

EPISTOLA

& fieret ad executionē maledicti prophetici, sacer-
 dos sicut populus, & ociis clericatus beatæ immuni-
 tatis, dilatatus, impinguatus, incrassatus, recalcitra-
 ret: quod nos in quos fines seculorum deuenerunt
 non inuidentes ordini, sed indolentes eius depraua-
 tioni, maximo Ecclesiæ, Regis, Regniq; detrimento
 vidimus, & prolixius, visuri sumus, si non exciteretur
 Christianissimus Rex, ad authorem sui generis Clo-
 doueum, & hauriens ex eiusdem sancti Spiritus fon-
 tibus, Christianā audaciam, redundanti clero, me-
 tas ponat, tam necessaria constitutione renouata, sta-
 tuens, vt qui iam facti sunt clerici, sic persistent, noui
 autem recentésq; nulli clericetur, nisi sua iussione, &
 iudicum suorū voluntate, testimonio Episcoporum
 antè probati, & tantundem de suis facultatibus, fisco
 addicentes, & subsignantes, quantum tota vita pen-
 sitare poterant. Et hoc Honorii & Maioriani augu-
 storum Romanorum exemplo, qui talibus, clerica-
 lem redundantiam frenis luxuriantē cohercuerunt.
 Et quia multorum seculorum mos est, serias res an-
 nullis ad posteritatē obsignatas mittere, annullum
 nobis huic adplicaturis parti, succurrit Ecclesia iam
 tum morbo secularis superbiæ laborante, Episcopos
 suas epistolas solitos annullis subsignare, vt hinc cla-
 reat solennes & quodammodo sacros ad honoris
 fulgorem, Episcopalibus digitis impositos, non esse
 solius spiritualis cum Ecclesia sua coniugii indices,
 sed & ad testimoniū rerum datos. Collige & tu quis-
 quis Tholosas es, metropoliticum nomen, nobilissi-

mae Tholosae esse multò antiquius Ioannis secundi Papae temporibus : qui non tantae ciuitati, dedit, sed reddidit, nominis eius Insigne, annosiore temporis situ obsoletum. Nam & actis illius concilii subscribit, Leontius Tholosanus metropolita. Secunda Synodus Aurelianensis, in ipso actorum limine, proficitur ex præceptione gloriosissimorum Regum, de obseruatione Legis se tractaturâ, conuenisse. vt hinc fides constet, solenne tum fuisse, morisque receptissimi, conuentus de obseruatione Legis Catholicae disceptaturos, nunquam nisi Regio iussu conuocatos. Ne autem de tacitis Regum nominibus ignorantiae nubes offundatur, constat ex eiusdem Synodi subscriptionibus, eam conuenisse, nono calend. Iulias, anno vigesimo secundo Domini Childeberti Regis, qui fuit vnus ex præcedentis Clodouæi filii, cui & in partem regni suffectus est, diuisione totius Regni in Tetrarchias facta, vel nondum nata, vel certè neglecta Lege quæ vel est, vel fingitur, Salica, de solido Primogeniti in regno primatu, nullis in partem regni consortibus admissis. Anno quoque regni eiusdem Childeberti Regis vigesimo sexto, conuenit & aliud Aureliam Synodale concilium, ordine & numero tertium, cuius conuentus Patres, duodecima sua definitione, agnouerunt Regium de rebus Ecclesiasticis, esse quoque iudicium. Et præterea Legibus Regiis, quas de rerum præscriptionibus dictauerant anterioris temporis Principes, suum locum in omnibus Eccl. negociis illa ætate fuisse. Iidem quoque Episcopi,

EPISTOLA

cum Iudæis, à die cœnæ Domini, vsque in secundam
 sabbati, in Pascha, hoc est, ipso toto quadriduo, pro-
 cedere inter Christianos, neq; Catholicis populis se
 vlllo loco, vel quacunque occasione, miscere præsu-
 mant: sancta interminatione vetant. Item, cum iu-
 dices ciuitatum vel locorum, si Hæreticū, aut Bono-
 fiacum, vel cuiuslibet alterius hæresis sacerdotem,
 quancunq; personam de Catholicis rebaptisasse
 cognouerint, quia (inquiunt) Reges nos constat ha-
 bere Catholicos: nō statim adstrinxerint, & ad Re-
 gis fidem propterea distringēdos adduxerint, annū
 excommunicant, & abstinent, prope fidem est, æta-
 te eorundem Clodouæi filiorum Regum Synodum
 quoque hanc, iussu eorum conuenisse. Ex qua quo-
 que hoc memorandū colligitur, Reges, scilicet, iure
 suo, tanquam in hoc Dei ministros, esse hæreseon
 & hæreticorum cognitionales iudices, & iustos di-
 sceptatores, quibus ad istius iurisdictionis facilitatē
 iudices ciuitatum & locorum subseruiunt. Quinti
 quoq; Aurelianēsis concilii, titularia inscriptio præ-
 fert eius Synodi patres huc conuenisse, mandatis &
 præceptis eiusdem Childeberti Regis, clemētissimi.
 (Hæc est Episcopalis adclamatio:) Principis, trium-
 phorum titulis inuictissimi, sacræ fidei amatoris, &
 Christianæ religionis studiosi. Ne autem ambitiosus
 aliquis, principatus in Ecclesia Regii soliditati,
 quid aut adroderet, aut decerperet, in arcū quod-
 dam cuiusdam partis, vniuersalē cogēs, manus scri-
 bæ velociter scribētis, id est, Spiritus sancti, iam inde

sacrilegum præteruertēs interpretem, posterioribus
 olim seculis dicturum, Regibus præter cōgregatio-
 nem, nihil in Ecclesiasticis licere cōuentibus, in ipso
 actorum eiusdem concilii limine, cælestem præscri-
 psit sententiam. Ad diuinam (inquit) gratiam refe-
 rendum est, cum vota Principum, concordant ani-
 mis sacerdotum. Audis Regum vota præscribi, sa-
 cerdotalem concordia subscibi: vt Regis solo Deo
 minoris, pronus in sacerdotii quocunque ad pieta-
 tem consensu & confessu, venereris apicem, & tantę
 rei Deum (qui habitare facit vnus moris in Ecclesię
 domo) profitearis artificem. Sed & episcopali cala-
 mo, præfule sancto Spiritu, ad normam posteriorum,
 pro disciplina ordinis ecclesiastici, dictatas ibidem
 sentētiās, Leges noueris esse Regias. Et cum decima
 illius sacre Synodi constitutione, sacerdotii vānali-
 tatem præmiis, veluti pecuniis comparatam, exau-
 thoratione plecti, iussumq; ei, cui consensu cleri ac
 plebis ad Episcopatum lecto, Regia subscripserit vo-
 luntas, episcopalis manūs imponi dignitatis, legeris,
 ambigere desinas, an Episcopalibus Synodis, atque
 ipsis adeo Episcopis, (quibus in agmen sacrum con-
 uenientibus, Synodi fiūt) sublimiores, id est, Regiæ
 anteferendæ sint potestates, quas earum corūque
 tam ex Imperio comiteatūque conueniendi, quam
 ex lecti Episcopi probatione, certissimas agnoueris
 authores. In hoc quoque conuentu (quod citra cri-
 men omitti non potest) videmus Regis Childeber-
 ti & Vltrothæ serenissimæ eius coniugis ad Xeno-

EPISTOLA

dochii perennitatem, constitutioni subscribentes
 Episcopos, & quia iam morbus ambitionis, depraua-
 tos Episcopos in ardorem cuncta sibi rapiendi con-
 citauerat, Legem meliores Episcopi (qui tum conue-
 nerant) de facto Principis, ad cuius exemplum, totus
 orbis subditus componendus est, Metas ambitioni
 determinantes, fixerunt, ne futurus Lugduñ. Episc. vbi
 ad exceptionem peregrinorum, tam pius excitaba-
 tur locus, ex episcopalibus titulis, ipsum locum resq;
 ad eius instructum, Regia liberalitate, delegatas, sibi
 addiceret, & Regiæ potestati & posteritati detrahe-
 ret. Per mansura, inquit, auctoritate decernimus,
 regalis institutionis ordinē, de condito Lugd. Xeno-
 dochio, Dño inspirate, manuū nostrarū subscriptio-
 ne firmantes, vt quod præfato Xenodochio aut per
 Regum oblationem, aut per quoruncunq; fidelium
 eleemosinam, collatum aut conferendum est in qui-
 buscunq; rebus atque corporibus, nihil exinde ad
 se, quolibet tempore Antistes Ecclesiæ Lugdunensis
 reuocet, aut ad ius Ecclesiæ transferat: vt succeden-
 tes sibi per temporum ordinem Sacerdotes, non so-
 lum de facultate Xenodochii ipsius, aut de consue-
 tudine vel institutione nihil minuant, sed dent ope-
 ram, qualiter res & ipsius stabilitas in nullā partem,
 detrimentum aut diminutionem aliquam patiatur:
 prouidentes vt Prepositi semper strenui ac Deum ti-
 mentes decedentibus substituuntur, & cura agro-
 tantium, numerus & exceptio peregrinorum, secun-
 dum indictam Legibus Regiis institutionem, inuio-

labili atq; iugi semper stabilitate permaneat. Siquis autem quolibet tempore, constitutionem sacrilegus & improbus presumptor nostrā obuius eludere tentauerit, aliquidque de cōsuetudine vel facultate Xenodochii fraudauerit, vt Xenodochiū (quod Deus auertat) esse desinat, vt necator pauperum, interminabili anathemate feriatur. Cum ergo latas, in conuentibus ecclesiasticis, iussu Regio conuenientibus Leges, Regias esse constituerimus, tantò sanctiores quantò maius est habere subscriptores Episcopos, quàm populares suffragatores, nonne palam est, etiam Regibus licere, in re pietati, & proinde Ecclesiæ maxime peculiari, ne dum propria, idest, Xenodochiis Legem figere, cui ne suus quidem Episcopus audeat obuiare, & hinc aliquid, in alios titulos transcribere, vel pietate forsan æquales, vel maiores? Et iure certè occursum est Diocesanae licentiæ, Ecclesia tum sanctiore & integriore, ne per fucū melioris operis, res in sumptus peregrinorum, sanctione perpetua, destinata, nō iam Xenodochii essent, sed Episcopi, tituli alterius mendacio, rem suā curantis, & in alieno testamento sibi quid adscribentis. Puto quòd Ecclesia Lugdunensis Bernardi castigatissimi, eruditissimi, & sanctissimi monachi, nobilis elogio, quòd Apostolicarum traditionum semper tenacissima, & nullis vnquam sibi dispar instantiæ motibus, Ecclesia (inquam) plena iudicii, diu summa religione, sanctissimam seruauerit constitutionem. Sed quia naturali quodam morbo, re-

bus bene cōstitutis, per diurnitatem, vel posterioris seculi deprauationem, natiuus ordo deciditur, & alienus inducitur, exigit à me, quã Regio culmini debeo, fides, vt Regē meū, cui à Deo creditus sum, & à quo totus pendeo, ne, quod dici solet, regalibus suis aliquid ipse per Actorum suorum supinitatem detrahi sinat, & antistitem Lugdunensem, admo-
 neam, ne laqueis anatemathis horrendi circumplexus, de Xenodochia, id est, re peregrinaria, suam (quod intolerabile est, vsitatissimum tamen) faciat, aut, quod est improbius, dum vel sua non curant, vel nesciunt Reges, vel in mulionum mercedes, vel deterioris notæ ministeriorum, deuoluat. Certus Principem non ægrè laturum, serui recta monentis officium, & antistitem Lugdunensem, supra natalium splendorē, religionis & pietatis dotibus cultissimū, non dedignaturum præsefforis sui, nomine & veritate Sacerdotis, qui tantæ Synodo, & tam piæ constitutioni, & præsens adfuit, & subscripsit, auctoritatē. Et præterea spes est, qui mos est verè (qualis est) illustrib⁹, ampliora (si exegerit occasio) præstiturū, nempe, vt eiusdem Sacerdotis solium dignus hæres insi-
 deat, & mentem exhibeat, curaturum ex tanti Regis, & tantorum Episcoporum Lege, ne Lugdunensis Archidiaconus suo desit officio, quinimmo sedulus operam det Laurentium quendam nostro seculo restituens, insignem sacris martyrii & fidelissimæ dispensationis titulis, ecclesiæ Romanæ Archidiaconum, singulis diebus Dominicis, vt necessitas vin-
 ctorum

etorum (secundum præceptum diuinum) misericorditer subleuetur, pro quibuscunque tandē illi culpis, carceribus inclusi fuerint, competens victus de domo Ecclesiæ tribuatur, & certè par est, tantam Ecclesiam (de Lugdunensi sermo est) antiquissimo Primatus honore, totis probatis libris testatissimo, in hanc rem Lugdunēsis primæ, secundæ, tertiæ, id est, sibi Lugduno, Rhotomago Turonibus & Senoniæ Lugdunensi Ducem fore, vt deinde in totas Gallias restitutionem, tam pii tamq; necessarii operis, inferni prædonis iniquitate, vel fraudatam, vel obliteratam, vel ereptam, fœlici propagatione exporrigat, & farciat. Migraturis ergo tandem nobis Aurelia, & in aliis quoque Synodis nostratum ciuitatum, Regia iura scrutaturis, tantum supereft, mitem & sincerum Lectore admonere, quanquam totis iis Aureliorum Synodis, ipsi per se Reges non interfuerint, tantumdem tamen præstitisse, vel epistolis, vel Imperio collectionis. Si enim ex Euangelicis literis, qui cū Deo colligunt, ad authorem Deum collecta grati & officiosi collectores referre debent, à quo bonorū operū natales, progressus, atq; termini sunt & manāt, quomodo authorem Synodorū inficiari possumus Regem, quibus ipse & Dux & author, colligēdis fuerit? Bis tantum Parisios à nostratibus Episcopis conuentum est, nam totidem Parisinæ tantum Synodi typis impressæ circumferuntur. Ex quibus posterior tantum nobis vsui futura est, seposita & interim dilata in aliam necessariam operam priore. In hanc ergo po-

steriorem cōuenientes aliquot, cum suffragatoribus suis Episcopis, Metropolitæ, Sabaudus Arelatensis, Constitutus Senonensis, Isichius Viennensis, Nicius Treuerensis inuitante, & proinde authorante eodem Childeberto Rege, Saphoracū Episcopū Parisinū, per peccandi cœcitatē in præcipitia reatus lapsum, ne cœcus cœcorum dux persisteret, gradu Episcopali dimouerunt, & claustris monasterialibus iam addictum probauerunt, & diuina Regiaq; authoritate: in locum vacantem, suffiendi alterius Episcopi, Metropolitæ Senonensi, ad quem ordinatio pertinebat, potestatem fecerunt. Quale est, & quanto dignū miraculo, Regiæ ciuitatis Episcopum, quadā Regis manu, in Episcopis huc eius iussu conuenientibus præsentis, Episcopū solio deturbari, & ad hoc culmen, viam alii præstrui? Nonne & hîc sublimiorem potestatem, id est, Regiam, diuino iure, sua videmus exequentem? Ariberto gloriosissimo Francorum Rege, Turonibus collecti Metropolitæ, Prætextatus Rothomagēsis, & Foelix Bituricensis, cum aliquot ex suffraganeis Episcopis, Conniuente eodem Rege, se in vnum conuenisse profitentur, subiudicantes in Cōniuentia, per quā vtraq; sursum deorsumq; Cilia pene iungūtur, corporis Ecclesiastici concordia, in quo, velut in humano corpore, nōne monstrū esset, si caput (Regia sublimitas) in pedes demitteretur, & pedes in culmē capitis, in sano delirio, vnde spectatū admissi risum continere non possent amici, subrigeretur? Hinc quoque ergo ne-

cessaria statuendi occasio est, Regem quoque in Turonico conuentu, Episcopis fuisse conueniendi & definiendi authorem, nisi in contumeliam diuinæ constitutionis, ereptam capiti dignitatem, pedibus imprimere, & suprema, detrimento totius ordinis, ima facere velimus, reclamâte eadem Turonica secunda Synodo. Guntrannus Francicæ ditionis partiarus Rex, ex solidi regni diuisione, inter se & consortes Regiæ potestatis fratres facta, pietatis & religionis studiosissimus, duos (dû in humanis ageret) conuentus Episcopales, Matisconem (Regni sui nobilem ciuitatem) coegit. Priori ipse per authoritatem Congregationis interfuit, socius Metropolitanû Episcoporum Prisci Lugdunensis, Artemii Senonensis, Euantii Viennensis, Remigii Bituricensis, Syluestri Bizuntinensis, & aliquot eorum (qui ipsis suffragabantur) Episcoporum. Ipsi autē bene conscii Regiæ in Ecclesia potestatis, & quantum debetur eius gladio, cuius nō est (sacrarum literarum testimonio) frustraneus & ociosus baiulus, septimo definitionû suarum capite, conspirantibus in vnam cōcordiam sententiis, iam inde, seculi posterioris contrariam & plenam temeritatis licentiam subodorantes, edixerunt secularem Iudicem esse reis clericis, homicidiorum, furtorum, aut maleficiorum, proprium, germanum, verum, suum, & legitimum disceptatorem. In Homicidio, omnium hominum cedem, quomodo-cunque, quibuscunq; artibus, dolis, ingeniis, in parentibus, filiis, liberis, seruis, ministerio diuino dica-

tis, popularibus, clam, vel palam, factā complectentes: in Furto, sacrilegia, prædas, rapinas, & famosorum huiusmodi peccatorum nomina cōcludentes: in Maleficio venenorum scelera, carmina ad pelliciendas alienas segetes, & animalium excidiū, designantes: quæ Legem bene docti, diuinitus id sancientem, vindice gladio coercenda nouerant. Sed & ipsi Regiæ dignitatis veri & officiosi professores dum Childeberti Regis Leges, aliquot diebus Iudæis publico interdicientes, & sacerdotibus suum honorem, ab alterius professionis hominibus equis defiliēdo, capite detegendo, via cedendo præscribentes, agnoscunt: quid aliud quam hæc iuris Regii, non vnde vnde, sed cælitus, esse confessi sunt? Posteriore Synodo Matisconensi Metropolitæ eodem Prisco Lugdunēsi, Bertechrāno Burdegalensi, Emerito Ebre-dunēsi, Prætextato Rhotomagensi, Siluestro Bizontinensi, Sulpitio Bituricensi, & aliquot ex eorū provincialibus coepiscopis & Misis absentium Episcoporum, subsignantibus, & id Regii principatus esse vltro (vt par erat) professis, idem Guntrannus Rex partis Francorum publico edicto Potestatem Episcopalem vocat paternā, vt in Ecclesiæ suæ filiis, veluti quidam patres carnales in domo sua liberis, citra fasces, gladii minas & efficaciam, vim potius exerceant verborum, quam verberum, minores Regia potestate, cuius est (exigentib⁹ culpis) nō verba tantum, sed & adhibere verbera, nō tantum terrere, sed gente, domo, patria, facultatibus, noxios absterrere,

addens idem Rex, si obstinati peccatores, Episcopos monitores neglexerint insolentes, iuxta quod conditio caularum, aut excessus exegerit personarum, alios seueritate canonica corrigendos, alios vinculoꝝ pœna percellendos, vt æquitatis in omnibus omnium ordinũ hominibus, vigore seruato, diffringat legalis vltio Iudicum, quos non corrigit canonica prædicatio Sacerdotum. Quinetiam sancit clericorum transgressiones quanto illis pro diuino amore reuerentia maior impenditur, tanto actiore vindicatione plectendas, præterea (quod est diuinę prope potestati par) decernit idem Princeps agente & impellente (vt dignum est credere) Spiritu sancto, vt in omnibus diebus dominicis, in quibus sanctæ Resurrectionis mysterium veneramur, vel in quibuscunque reliquis solennitatibus, quando ex more ad veneranda templorum oracula, vniuersę plebis coniunctio, deuotionis congregatur studio, præter alimentarias causas, omnes ab omni omnino corporali opere suspendi, nec vllum litibus & iurgiis locum fore, subiungens omnium Episcoporum consensu, suę sollicitudinis fore, socio Metropolita Lugdunensi, conuentibus Synodicis locum definire magno & insigni Regiæ in Synodalibus conuentibus potestatis testimonio, terminumq; Edicto talem imponēs. Cuncta ergo (inquit) quæ huius Edicti tenore decreuimus, perpetualiter volumus custodiri, quia in sancta Synodo Matisconensi, hæc omnia, sicut notis, (ad Episcopos sermo est) studuimus definire,

præfenti authoritate vulgamus. Rex ergo Legibus
 suis, diem alio die religiosiorē facit, Sua & Iudicum
 suorum potestate, passim omnes omnis ordinis ho-
 mines, sibi à Deo creditos, Sacerdotes, Nobiles, Vul-
 gares, deuios ad officiorum viam retrahit, reos obsti-
 natos, amplius percellit, clericos homicidii, furti, ma-
 leficiorumque reos discutit, & plectit, & conuenti-
 bus tandem Synodicis, locum disponit & præfinit,
 nobili in Ecclesia (vltra quam vix vlla est Augustior)
 potestate. Proximum Matisconibus nos inuitat op-
 pidum Cabilo, & ipsum magno Episcoporum con-
 uentu, ætate eiusdem Clodouei nobile, vt & in sen-
 tentiis eiusdem, Regem ipsum, quis & quātus in Ec-
 clesia sit, exploremus. Limen ipsum tanti confessus
 pulsantibus, obuia fit prima sententia Ganderici Lu-
 gdunensis, Armentarii Senonensis, Donati Bizun-
 tinensis, Vlfolendi Bituricensis Metropolitanarum, &
 subscribentium sibi aliquot Episcoporum, agnoscen-
 tium Ordinatorē & Euocatorem Clodoueam Re-
 gium, Zelo religionis, & orthodoxæ fidei prouocatu:
 cuius & in Epistola totius cōuentus, ad Theodorum
 (forte Arelatensem Episcopum) qui vocatus, con-
 sulto per cōtumaciam defuerat, profitentur omnes
 Episcopi se præceptis Cabilonem conuenisse, vt ex
 his colligatur, fuisse tum communem sensum, nul-
 las fuisse Synodales legitimas congregationes, si de-
 esset vel Euocatio, vel Regia Præceptio. Quin & hic
 non negligenter prætergrediendum est, quòd super
 admissum iam olim in Ecclesia pœnitentiæ fructum,

recenti decreto, & nunquam antea Gallis Episcopis tentato, noua introducitur agnoscendorum, euulgandorum, confitendorumque peccatorum forma, Ecclesiis ante Gallicis, vel omnino nulla, vel rarissima, vel (quod procliuius credere est) incognita, per quam reus singula peccata, vltro, quasi indicem ex tabula legens, intimis contaminatæ conscientiaë recessibus & latebris, per linguam & verbum euoluat, pandat, exponat palam, & quasi numeret sacerdoti, qui velut indicator & præmonstrator, quo quæque peccata pœnitentiæ modo, qua formula plectantur & eluantur præsignificet, indicet & præmonstret, vt hinc (quisquis es industrius & strenuus Lector) agnoscas Confessionem huiusmodi, temporibus Apostolicis esse nuperiorem, quod & ex alia Synodo Cabilonensi (cum huc ventum fuerit) adnotabitur exactius, hoc tamen prædicto, Confessionem (vt videtur) auriculariam tum vniuersos sacerdotes, (qui Synodo intererant) nullo exemplo, neque re satis expensa, recepisse, Theodeberto quoque Rege gloriosissimo piissimoque eiusdem Clodouei per Theodoricum filium nepote, Aruernum cõuenit alia Synodus, quæ in ipsa actorum suorum fronte, authorem & mandatorem suæ congregationis Regem profiteretur, in tradita per manus fide & religione perstans, admittente, literis diuinis impellentibus, Regiam sublimitatem, vel per Congregationis facultatem, vel Euocationem, vel Præceptionem, vel per Se, vel per Legatos, Epistolas, Synodis, & adesse pos-

fe, vel debere. Carlomanus vno prope atque altero
 seculo, quos recensuimus, Principibus, recentior,
 languente iam Regum Francorum fide, & fortitu-
 dine, solo Regis titulo, eius æui Rege minor, cate-
 ra Rex, non tamen vniuersalis, sed eius Regni Fran-
 cici portionis, quæ Austrasia veteribus Francorum
 Annalibus, id est, Orientalis Francia dicitur, frater
 Pipini, filius Caroli, vulgò, Martelli, anno ab incar-
 natione Christi, septingentesimo quadragesimo se-
 cundo, vndecimo Calend. Martias, adhibitis in con-
 siliū seruis Dei, & optimatibus Regni sui, Synodum
 congregauit ex Episcopis Bonifacio, Burcardo, Re-
 ginfrido, Guntario, Vuitebaldo, Dadano, & Edano,
 consiliū daturis, quomodo Lex Dei, & Ecclesiastica
 religio, quæ in diebus præteritorum Principum dissi-
 pata corruerat, recuperaretur, (& quod mirere ma-
 gis quamquam res nota, vel quæ nota esse debet, nul-
 lum miraculo relinquat locum) idem refert Carlo-
 manus, non obnitente sed agnoscente Concilio Sa-
 cerdotum & Optimatum suorum, singulis ciuitati-
 bus Regni sui singulos Episcopos constituisse, & il-
 los eundem Bonifacium Archiepiscopum super im-
 posuisse, qui tum missus, id est, legatus erat sancti Pe-
 tri, id est, sedis Apostolicæ Romanæ. Præterea recen-
 set statuisse Synodum anniuersariam, singulis annis
 suo iussu congregandum, vt nobis (ait) præsentibus
 Canonum decreta, & Ecclesiæ iura, restaurentur, &
 Religio Christiana emendetur, & fraudatis Ecclesiis
 pecuniæ repræsententur. Quinetiam narrat falsos
 presb

Presbiteros adulteros, & fornicatores Diaconos, & Clericos Ecclesiis eliminasse, gradibusq; pulsos, ad publicam pœnitentiam adegisse. Sed & præcepisse indicat vt (secundum Canones) vnusquisque Episcopus admonente Graphione (quē alia Francorum monumenta Comitem & Iudicem vocant) qui & defensor est Ecclesiæ populus Dei paganas non faciat. Hęc exactius appensa, produnt æquis interpretibus, Principem illum summa suæ potestatis cognitione claruisse, nempe se eum fore, quem sibi à Deo credite gentes, vt sublimiorem potestatem agnoscerent, cui liceret accire Regni sui Episcopos in vnum conuentum, non ad leues vel ludicras res, sed ad instauracionē religionis, per iniuriam anteriorū Principum oblitteratæ, cui etiam Ius esset, singulis ciuitatibus singulos Episcopos præficere, & illis ministerii summū doctorem præponere Archiepiscopum, cui item potestas esset non aliunde emendicata, sed ab ipso cælo data, collapsa Ecclesiæ iura instaurare, deprauatum Christianismum emandare, & fraudes Ecclesiis in pecunia, id est, in qualicunque re factas, sarcire, & petulantes veneria, vel alia lasciuia, clericos cuiuscunque ordinis, exauthorare & gradu deturbare, Episcopisq; quibus officiū est auersos verbis ad officium reducere, (quoniam quid amplius non licet) addere Comites, & Iudices, qui neglectores modestiæ verborum, ad officium compellerent asperitate verberum, ad summum tandem credidit. Idē Princeps suæ functionis esse, ne idololatria prin-

cipali (vt ait Tertull.) Generis humani crimine popu-
 lus suus in contumeliã creatoris inficeretur, & hic va-
 cat futiliter quærere, an Princeps, cuius in Ecclesia
 tanta sunt officia, Synodis præesse, ipsis adesse, & in
 eis summo & principe loco sedere debeat? Præfari
 possum quod pluribus in humiliore negotio fami-
 liare fuit, maius me opus mouere, & ordinem rerum
 mihi nasci maiorem, ad Carolum enim Francorum
 Regem, eundemque Romanorum Imperatorẽ, ven-
 tum est, magnitudine & rerum gestarum fœlicitate,
 prærepta ferme omnibus, & anterioribus, & poste-
 rioribus gloria, sine pari, propeque solum. Præterea
 pietatis & religionis studio, summos æquantem.
 Cui quantò animus in res diuinas fuit propensior,
 tantò in illis priorum Principum incuria deforma-
 tis cura fuit impensior componendis, eius ergo ius-
 su fraternitatis Episcopalis cœtus Arelatũ fuit adu-
 natus, lectis in hanc curam legatis efficacissimis Io-
 hanne Arelatensi, & Nebridio Narbonensi Archi-
 episcopis. Qui cũ emédatione digna perspexissent,
 quam breuissime fieri potuit adnotata, eidem Impe-
 ratori præsentanda decreuerunt, vt siquid esset ibi
 minus, eius prudẽtia suppleretur, & siquid secus quã
 ratio habet, occurrisset, eius iudicio emendaretur, &
 si quid rationabiliter taxatum esset, eius adiutorio,
 opitulante diuina clemẽtia, perficeretur. In Carolo
 ergo iubente, sublimitatis Regiẽ culmen cœlitus ma-
 nans agnosce, in Episcopis iubenti parẽtibus, obse-
 quii veri & officiosi fidem, quæ iubet talem in Regi-

bus honorari potestatem, in Legatis, propone tibi Principis imaginē, per illos Synodo præfidentem, in Oblatione ad supplendum, emendandum, & perficiendum sub signa Concilii veram confessionē, profitentis hæc omnia penes Imperatorem Dei constituentis Imperio fuisse. Cui quoque Ius sit vi, potentia & Regia manu definita complere, vt hinc Decretorum Synodorum Principes, non inficeris executores, obserues præterea (hoc æuo) Chrismati locum suum pro genere sacramenti nullum tamen auctoritatem præfereris in Ecclesia fuisse. Arelatensi successit Synodus Turonica, in quam collectorum Episcoporum hæc vera professio est. Quantum piissimi Imperatoris nostri excellens animus diuinę sapientię fulgore sit irradiatus, ad gubernandum præsentium rerum statum, ipsius Imperii sibi à Deo dati liquidò testantur negotia, quæ quanta sint industria administrata, prudentia ordinata, facile vel ex eo præcipuè perspici potest, quòd hic toto animo inuigilat, inuestigando, quæ ad pietatem & veram religionē pertinent. His igitur intentus, pios ac religiosos Dei Sacerdotes, Ecclesiæ gubernacula in regno sibi diuina largitate collato tenentes, saluberrimis exhortationibus admonuit, vt sibi commissos verbis & exemplis regerent, qui Turonis congregati pro paruitate nostra, quæ secundum canonicam regulam emendatione indigent, distinctè per capitula adnotauimus serenissimo Imperatori ostendenda. Item eiusdem generis epilodus, subscribentium hæc in conuentu

Decreta
Synodalia
exequitur
Rex.

suo à se in hunc modum ventilata, quæ vel stent, vel cadant eiusdem pissimi Principis iudicio. In hac iterum Synodo pœnitentiæ quæstio discussa est, qualiter hominibus ultro delicta sua profitentibus, tempus abstinendi, & à communione Christiani cœtus interim definendi, præscriberetur, quoniam variè ab aliquibus sacerdotibus, & indiscretè hæc iudicia proferrentur. Ideo quæ necessarium videri, consultis ad sacrum palatium congregandis Episcopis, hinc aliquid certa cõstitutione, definiri & statui, & cuius antiquorum liber pœnitentialis, potissimum sequendus sit, vt & hinc quoque certa figatur regula, pro Regiæ in Ecclesia potestatis testimonio, in sacro palatio, id est, Principis domo, quæri posse de pœnitentiæ ratione, raro & insigni sanctæ Ecclesiæ bono, & huic rei quis potissimum sit è pœnitentialibus antiquorum libellis admittendus, libellis (inquam) quibus prisca sedulitas, singulis culpis, suas pœnas inscripsit. Sed & hoc congregatis in illa Synodo Episcopis, incitatore & authore serenissimo Principe, conuenit, quod tamen præsentis ætatis (irato cælo) non probat Ecclesia, vt quilibet Episcopus habeat homilias continètes necessarias admonitiones, quibus subiecti erudiantur, prout capere possint, de fide Catholica, de perpetua retributione bonorũ, æterna damnatione malorum, resurrectione futura, ultimo iudicio, quibus operibus promerenda sit beata vita, & quibus excludenda, & vt easdem homelias, quisque apertè transferre studeat in rusticã Romanam.

linguam, aut Theotiscam quò faciliùs intelligere possint quæ dicuntur, sed hanc (vt dictum est) foelicitatem seculis nostris inuidet Episcopalis insolentia, volens ipsa in cellam Domini vinariã, id est, sacrarum literarũ libros, per clauas sibi creditas, id est, linguarum cognitionem, & concionum publicam libertatẽ, introire sola, & illã populis idiotis, & vernaculę tantũ lingue sciis, sua cuique lingua vulgata, incendiis, bonorũ prædis, exiliis, cœdibus prohibendo præcludere, eos qui hæc vel auderẽt, vel possent absterrendo. Est & in Cabilonensi consilio Regiæ in Ecclesia dignitatis & potestatis sublimæ testimonium, professione Episcoporum & Abbatum totius Galliæ Lugdunensis subsignatũ, qui quæcunq; adnotauerunt ad sacratissimum Imperatorẽ, nempe Carolum, referunt, minus quidem plena, per sapientiam eius plenam supplenda, & rationabilia confirmanda, vltro agnoscentes quodam eius Synodi capite sibi Episcopis, & Regiis comitibus, post Imperialis apicis dignitatem, populi Dei creditam gubernationem, vt summus & primus in hoc ministerio gradus, penes Regem sit, ipsis post illum secundis, & quoniam huic quoque Cabilonensi secundæ Synodo, iugo pene intolerabili, visum est, fœdos impuræ conscientiæ recessus Sacerdotibus reis & ipsis hominibus, nulla Dei Lege, prodendos, replicata est, tum de huiusmodi re disputatio, & in hoc concordiæ termino, tandem quieuit piæ contentionis altercatio, quosdam, scilicet, solummodo Deo confi-

tenda esse peccata dicere, quosdam vero Sacerdotibus etiam profitenda esse percensere, quod utrumque non sine magno fructu intra sanctam fieri Ecclesiam docent Episcopi patres. Ita duntaxat, ut & Deo qui remissor est peccatorum, confiteamur peccata nostra, & cum David dicamus, Delictum meum cognitum tibi feci, & iniustitiam meam non abscondi dixi, Confitebor aduersum me iniustitias meas Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei, & secundum institutionem Apostoli, confiteamur alterutrum peccata nostra, & oremus pro inuicem, ut saluemur. Confessio itaque quae Deo fit, purgat peccata, ea vero quae Sacerdoti fit, docet qualiter ipsa purgentur peccata, unde colligere licet, primum quidem illa aetate solitos esse Christianos sua Sacerdotibus peccata retegere, non ut hinc ipsa sibi parci & remitti fiderent, iam per factam Deo eorum confessionem, condonata, sed ut per hoc disciplinae genus docerentur qualiter praescriptis per antiquos Canonibus poenis, diluerentur, non ergo remittebant auditores confessionis, professa peccata: quid enim (amabo) opus erat ocioso labore purgari iam purgata, & condonari remissa? Vimque, quibusdam poenis exterioribus, eorundem eluendorum tribuere, summa Dei contumelia, solius omnium peccatorum sanguine, in hoc impenso, dilutoris & remissoris? Sed & hanc politiam geminandae confessionis, si quis (suam antiquitati reuerentiam seruando,) nolit obliterari, ultro non renitentes, ipsi quoque sacrae

vetustatis tenacissimi custodes cedimus, si soli qui non norunt præscriptas singulis peccatis in canonicis pœnas, ad hoc se tantum prodere reos adigantur, vt illas pœnas doceantur, & docti desinant, cæterum quàm superflua & inanis religio est, eum qui quid nouerit, id vt discat ad Sacerdotem mittere? Qui dum audit & docet scientem peccatorem, vel ingrato labore vexatur, vel alium nescientem fraudat: quod & nosse videntur iidem Episcopi, qui non perenniter vel iugiter, hac operatione, id est, peccatorum confessione, pollicentur professoribus veniam, sed plerunque, ambiguitatis incerto, suum iudicium calumniantes, & quodammodo deludentes. Et cum ipsi statuunt modum pœnitentiæ, peccata confitentibus, vel per antiquorum Canonum præscripta, vel auctoritatem sanctarum scripturarum, vel Ecclesiasticam consuetudinem, quæ omnibus patent, imponendū, num quæso vana est insolentia eum qui hæc omnia norit ad Sacerdotem ablegare, vel ad legendos pœnitentiales libros, iam merito eliminatos, quia eorum certi sunt errores, incerti authores, cogere? Postrema eorum est sententia, digna piis Episcopis, nempe cælesti magisterio formata, qua monent, qui plenius nosse desiderat, quid generaliter, in omnibus, & ab omnibus, sequendum sit, quid vitandum, qualiterve intra sanctam Ecclesiam sit viuendum, sanctarum scripturarum præcurrere non desistat. Hæc agentes tandem ad locum adpulimus, vnde partē tituli, quem opellæ huic præscripsimus,

Quis in
Synodis
ordo cō
fidendi,
& q̄s q̄d
ibi agat.

sponsoris, & memores & debitores, exhibere suspē-
sis longo desiderio lectoribus, queamus, nempe quis
sit in Synodis ordo confidendi Sacerdotibus, Nobi-
libus, Iudicibusq̄; tandemq̄; quis constitutus locus.
Hic locus est Magōtina Synodus eiusdē Caroli Au-
gusti ætate, frequentissimo cœtu, celebrata. Præfan-
tur ibi qui conuenerant Episcopi, conuenisse sibi, de
communi collegio clericorum & laicorum, id est,
vno Dei Populo rei tantæ capaci, tres facere tur-
mas, sicut & fecisse literis mandarunt, narrantes,
in prima turma confedisse Episcopos, cum quibus-
dam Notariis, legentes atq; tractantes sanctū Euan-
gelium, Epistolas, & Actus Apostolorum, Canones,
& diuersa sanctorū Patrum opuscula, Pastoralemq̄;
librum Gregorii, cum cæteris sacris dogmatibus di-
ligenti studio perquirentes. Vnde statum Ecclesiæ
Dei, & Christianæ plebis profectum, sinceritate do-
ctrinæ, & exemplis iustitiæ, inconuulsum, largiente
Dei gratia, perficere & conseruare possent. In alia
autem turma confederunt Abbates, ac probati Mo-
nachi, regulam sancti Benedicti legentes, atque di-
ligenter tractantes, vnde Monachorū vitam in me-
liorem statum, cum Dei gratia perducere possent. In
tertia demum turma sederunt Comites & Iudices,
in mundanis legibus vulgi iustitias perquirentes,
omniumq̄; aduenientium causas, diligenter exami-
nantes, & quibus poterant modis determinantes.
Tandemque supplices, ea quæ paucis capitulis per-
strinxerunt, autoritate Regia, si pietas eius esse di-
gnum

gnum iudicauerit, expostulant confirmari, & quicquid emendandum erit emendari, vt ita emendata, sibi, cunctæque Christianæ plebi, & posteris proficiant ad vitam, salutem, & gloriam sempiternâ. Per hoc ingenue profitentes, totas Synodos, eorum ordinem, in confesso, sententiis dicendis, & decretis exequendis, atque adeo omnium emendationem, probationem, vel improbationem, de Regiæ sublimitatis arbitrio, pendere. Subit Rhemēsis Synodus, ad temporum sancti & fortis illius Imperatoris Caroli, fœlicitatem, par priori, in confessione Regiæ in Ecclesia potestatis, hoc tamen non inconcinne nec abs re, amplius addens, hanc ipsam Synodum, ab eodem Rege collectam More Priscorum Imperatorum, vt hinc præiudicetur, ipsas quæ conuenerint citra Regiam voluntatem Synodos, nō fuisse legitimum conuentum, sed veteris moris (qui pro Lege habendus est) præuaricationē & insolentē contemptum. Synodus insuper ad Theodonis villâ sub eodē Principe collecta est, Metropolitanarum Coloniensis, Treuerensis, Rhemensis, cum nūciis reliquorū Galliæ, ac Germaniæ Episcoporū, vbi digna seueritate, lege in hoc conscripta, sacrilegæ cædes Episcoporum, plexæ sunt, & Imperator, & pene omnes Galliæ Principes subscripserūt, singuli singulas facientes Cruces, & Ecclesiasticus ordo gratificatorias adclamationes rependit Principibus, vt & hinc pars alia propositionis nostræ sibi constet, & quæstio exoluta sit, quid in conuentibus Ecclesiasticis Principes age-

re debeant, an adesse taciti, an disceptare, & subscribere? Et certè hîc & statuerunt, & subscripserunt, mercedem piæ constitutorum, gratiarum repensationem per ordinis Ecclesiastici laudes, reportando Ludouicus superno munere victor Augustus, Carolique patris nò impar virtutibus, sed & ipso mansuetudine superior, Imperiiq̃ Romani & Francici dignus hæres, Anno incarnationis Dominicæ, octingentesimo decimo sexto, ad Aquas Grani palatiū generalem sanctumq̃ Cōuentum indixit, & selectis ex omni sacerdotum choro probatissimis, & doctissimis quibusq̃, suppeditata vberè librorum copia, regularem librum, vitæ clericalis professoribus, scribendum curauit, & lectum frequentissimaq̃ Synodo probatum, digniisq̃ preconiiis laudatū, Regia sacerdotalique sententia, statuit ab omnibus qui in Canonica professione Domino militant, modis omnibus obseruandum: hac opera testatum seculis posterioribus relinquēs, pietatis & religionis studiū, Regieq̃; sublimitatis in formãdis & cõponendis clerici moribus, suæ pietatis officium, & indicans Regi throni futuris sibi successoribus, ne concessam cælitus Regibus potestatem, sinerent eripi, alióque permendaciorum fucos transcribi. Ante monuimus (si memoria non fallimur) Principibus indicendarum Synodorū sociis Metropolitæ, prærogatione cælestius fore, quod nec ipse Ludouicus religiosissimus Imperator, aut prætermisit, aut ignorauit, aut in detrimentum Regiæ in Ecclesia potestatis, vel dolo, vel

potentia cuiusquã sibi passus est intercipi. Nam anno Imperii regniq̃ue decimo sexto, quo quique locorum, quibusque Præsilibus, sua præceptione conuenirent Episcopi, Regia in hanc rem Lege lata præscripsit. Conuentus (inquit) Episcoporum debent fieri in quatuor locis, id est, Maguntia, quo isti Archiep. cum Suffraganeis suis cõuenire debẽt, Autgarius, Adebaldus, Hetti, Bernoinus. Parisii, Archiepiscopi, Ebbo, Ragnouuardus, Lantramnus, Archiep. Senonis qui fuerit, cum eorũ Suffraganeis. Lugduni, Archiepiscopi Agobardus, Bernardus, Andreas, Benedictus, Agarius, cum eorũ Suffraganeis. Tholosa, Notho, Bartholomæus, Adelelmus, Aiulfus, cũ eorum Suffrag. Et quia per Iuris cõmunis regulas, vocandarum Synodorum prouincialium facultas est Archiepiscopis, ne cuiquam non iure suo, sed legum Canoniarum præscripto, tantus Rex, Synodos ditionis suæ, suis quasque locis partitus esse videatur, Lector est admonendus, omnes prope Synodorum scripturas esse testes, nullas iure conuenisse, nisi vel imperante, vel inuitante, vel coniuente, vel dispensante cuiusq; Regni Principe, & ne in hac quoq; parte ius quoddam peculiare propriumq; supra cõmune omnibus, Francis Regibus fuisse, aut inficietur ignorans, aut dissimulet sciẽs, petenda ratio est eius rei ex alia eiusdem Imperatoris Lege, quæ est Legum eius Ecclesiasticarum vigesima quinta, ibi ergo quo quisque Archiepiscoporum loco, Regia legatione fungi debeat, cum præscribitur, & earum, quæ supra

commemoratæ sunt ciuitatū nomina designentur,
 singulare quid & speciale significatur, eorū, scilicet,
 locorum Archiepiscop. esse Regios quoque legatos,
 sed in quā rem, & quid Regia vice præstituros? Nepe
 statis & solennibus Synodis attributorum sibi Epi-
 scoporum, imagine quoque Regia præfuturos, ne
 per monstri quandam, videlicet, deformitatē, suum
 caput desit corpori, id est, suus subditis Princeps, ad
 Dei (post quem secundus est) conuenientibus glo-
 riam, rem, sic capiti & membris communem, vt ta-
 men summa sit Principis cura, cæteris, ad oneris le-
 uamen, in sollicitudinis partem vocatis. Tituli singu-
 laris igitur insigni quadam nota, per illam Legem,
 ciuitatibus ibidem descriptis, præficiuntur ad curam
 rerum Ecclesiasticarum & secularium, duo Princi-
 pis vnus Legati, ad indicatiū Regiæ vnus in vtraque
 parte, potestatis. Vefontioni (quæ est anteriorib⁹ Ro-
 manis, Maxima Sequanorum, præficiuntur. Hemi-
 nus Episcopus, loco Bernoini Archiepisc. & Mone-
 gundus Comes, Moguntia, eiusdem ciuitatis Archi-
 episcop. Heistulfus, & Rotbertus Comes, Treueris,
 Hetti eorundem Archiepiscop. & Adalbertus Co-
 mes, Colonia Agrippinæ, Adalbertus eiusdem Ar-
 chiefiscopus, & AEmundus, Comes, Rhemis Ebbo
 Archiepiscopus eorum, quando potuerit, & quādo
 non licuerit occupato, Chrothadus Episcopus eius
 vice, & Frotfridus Comes, eorum tamen functione,
 ad curarum ministerii que facilitatem, intra sex Co-
 mitatus Rhemensem, Catalaunensem, Suassionem

fem, Siluaneſem, Beluacenſem, & Laudunēſem circumſcripta. Super quatuor vero reliquos Episcopatus ad eandem diœceſin Rhemenſem pertinētes, id eſt, Nouiomacenſem, Ambianenſem, & Taruaneſem, Rangarius Episcop. & Beringarius Comes præſeſſe iuſſi ſunt. Senonibus (vnde mihi qui hæc in literas mitto) materna origo eſt: Hieremias Archiepiscop. & Ingobertus Comes, Rothomacho, Vuilebertus Archiepiſc. & Ingobertus Comes, Turono, Landramnus Archiep. & Rotbertus Comes, Lugduno tandem, Tarentaſiæ, Viennæ, Albericus Episcop. & Richardus Comes præſecti ſunt. Titulus autē Legis ardenti Minio ſancti Spiritus igneum fulgorem repræſentante, collucens, quàm functioni ſupra nominatorum conuenientē habet, conſonantemq; ſignificationem? De Nominibus (inquit) locorum, vbi Miſſi Domini, (rem grandem grandibus quoque literis ad imaginē vetuſtiſſimi exemplaris, quod fuit beatæ memoriæ Leotherici quōdam Senonum Archiepiscop. ipſo Ludouico vix vno ſeculo nuperioris apices apicibus commetientes exſcripſimus) legatione funguntur. Cum Miſſos Legis ſubeat in mentem familiare Romanis legibus nomen Legatorum, poteſtate par, ſolo vocabulo literiſq; ſolis & elemētis impar, cum legens ſubiicis Dominicos, admittere domini vnus Vicarios, & audens authoritate legis ampliora, rerum vnus Reipublicæ, vnusq; Populi, ſolis ordinum titulis diſcreti, curas, adminiſtrationem, compositionem, tranquillitatem noueris,

vni Domino cælitus delagatas, & vt expeditius faci-
 liusque transigatur, in duos Sacri & Popularis ordi-
 nis Viros dispartitas, qui nõ sua, sed vnus aliena Iu-
 risdictione fungentes, suis actionibus, vni se milita-
 re Potestati, vtrique ordini, cælesti Imperio præstitu-
 tæ, de nomine Missorum & Legatorum fateantur.
 In Minii rubore, vim gladii principalis agnosce, ad
 bonorum tranquillitatem, noxiorum cruore ruben-
 tis, & tandem ipsum Dominum, vnde Dominici di-
 cuntur & sunt Missi, vtrunq; rutilis vestibus (ex mo-
 re) micantem, & ignitum de minii rubore in eodem
 titulo fulgētis, sancti Spiritus (qui familiari literis sa-
 cris sermone, ignis dicitur) autoritate, rebus hu-
 manis, sacris popularibusque præesse Principem, fa-
 teare. Nam & hoc admonent formulæ quædam, in
 eiusdem Principis legibus, vel Ecclesiasticis, vel (vt lo-
 quutus est qui literis eas mandauit Ansegisus,) mun-
 danis. In quarum priore, sub titulo de commemorati-
 one eorum quæ ad legationem prædictorum. Mis-
 sorum pertinent, Princeps laudabili in Rempubli-
 cam sibi à Deo creditam, sedulitate commendabilis,
 admonet suæ sublimitatis Vicarios, omnibus gene-
 raliter notum facere, quæ sit eorum legatio, propo-
 neréque se, ad hoc esse à Deo missos, vt si quilibet
 Episcopus aut Comes, ministerium suum, quolibet
 impedimento præpeditus, implere non possit, vel
 si forsan vterque negligentius aliquid in sua fun-
 ctione fecerit, ipse certior factus, diligentiam sup-
 plet impotentis, & interposita cognitione, manu,

operaque negligentis tarditatem, vel emendet, vel excitet. Constat igitur Legatos Principum, Dei quoque; (quo solo Principes sunt minores) legatione fungi: vt imaginem Principum referentes, non Populares tantum, Iudices, sed & Sacerdotes, vel deprauatos corrigant, vel segnes excitent, vel noxios loco moueant, insigni Regiæ maiestatis & potestatis in vtroque ordine Sacerdotali & Populari, testimonio. Posteriore vero constitutione, ipsis Regiæ potestatis actoribus, id est, Missis Dominicis, & Legatis proponitur, quæ sit in conuentibus populi totius, priore tractanda loco causa, nempe Christianæ Religionis, deinde, quid vel ex parte, in eius rebus neglectum sit, vel funditus omissum: vt neglectus, iugi & continuæ eorū cura sarciatur, & quod ad augendum fuerit, exactiore nixu, consentientibus Episcoporum & Comitum strenuis & sedulis consiliis, propensissimè curetur, & tandem si quid in Christianis rebus, regulæ authoritatique diuinæ, per licentiam deprauationis abductum sit, in deuia deformationis, ac discordiæ, studiis vtriusque ordinis Legatorum, suæ formæ, viæ, & concordiæ reddatur. Viguit quoque cælestis gratiæ munere, feruor auitus & paternus, in scælici filio Carolo, eius nominis, Francorum & Romanorum Rege secundo, qui auum patremque, genuinus hæres, pari virtutis totius imagine, referens, curæ imprimis habuit, ne suus religioni decor, sua regula, vel vigor deesset, vel quadam tenus minueretur, etiam si (hæc vox est Sanctorum Meldeñ. concilii Patrum)

digni peccatis huius ætatis Apostoli Nortmāni, ipsa
 Barbaria tum ferociores, infensissimi que Christiane
 pietatis hostes, incendiis vrbiū, cædibus populorum,
 prædis bonorum obstreperent, æuique prioris tran-
 quillitatem, incursionis suę nubilis obducerēt. Nam
 euocatis Vuenilone Senonum, Hincmaro Rhemo-
 rum, Rodulpho Biturigum, Guntbaldo Rothoma-
 gensium Metropolitæ Episcopis, & eorum Suffraga-
 neis, primū Coloniam, deinde Lutetiam Parisio-
 rum, posthæc ad Theodonis villam, postremò Lau-
 riacum villam Regiam agri Andegauensis, subinde
 Beluacum, tandem Meldos, Anno incarnationis do-
 minicæ octingentesimo quadragesimo quinto, de-
 cimo quinto Cal. Iul. indictione octaua, cōsidentib⁹
 & adfidētibus Francicæ, Germanicæ, & Gallicæ no-
 bilitatis frequentissimis proceribus, primū Sacer-
 dotibus, ac Dei seruis, munificentia Regalis priuile-
 gia stabiliiuit, Regali potestate, illustriumq; virorum
 strenuitate, insuper Reipublicæ iudicū monita for-
 titudine constituēs, vt suum quisque suo ordine mi-
 nisterium, religiosi Episcopis, ad rerum sacrarū cu-
 ram, vltro concurrentes & obuui iungerent. Sed & o-
 mnium ordinum, siue eorū qui præerant sacris Epi-
 scoporum, siue qui Rempublicam curabant subli-
 miorum potestatum consensu, honori Regio, Rega-
 liquè dignitati, suam sanxit regulam, fidem, sinceri-
 tatem, & obseruantiam. Præterea non immemor, id
 quoque Regii iuris, per auiti paternique regni tem-
 pora, fuisse, vt lecti Clericali & Popolari concordia
 Sacer

Sacerdotes, foliis manu Regia, suis imponerentur: concordibus omnium ordinum sententis decreuit, vt quandocunq; Deo dispensante, quilibet Episcopus ad Deum migraret, submota funditus peste Simoniacæ labis, sine dilatione, iuxta Canonicam auctoritatem, sedes vacans Episcopum à se regulariter designatum, & gratia sancti Spiritus consecratum, acciperet, Monachatum composuit: Monasticenq; professis, Abbas eiusdem professionis præfecit, commendata iure Regio, monasteriorum cura: Episcopia, id est, domos Episcoporum, in peculiaria quædam diuersoria, semota hinc hospitalitate, per ambitionem mutatas, suæ regulæ restituit: ornatasq; & bene compositas Episcopis, pauperum subleuandis & solandis necessitatibus, redhibuit, Regiâque in his mansiones, iure Regio, per antiquitatem, in transitu constitutas, vltra quàm pat erat licetiores, ad temperantiam Regib⁹, & Episc. dignâ rededit: manus in superpetulantis exercitus, Regem peregrè subsequens, arctata in abstinentiâ præda, coercuit. Iustitium, sacræ parcinoniæ diebus, dum ieiuniorum Deo Christianus cœtus victimas litat, indixit, vtq; liberius Episcopi quæ CHRISTI sunt, docerent, iurgia, forensesque strepitus, ipsamque adeo causidicinam vetuit exerceri. Item circummeare sua territoria iussit Episcopos ipsos, per se, nō opera vicaria: facilitatem in super ex alia, in aliam ciuitatem migrandi, pene nimiam, in canonicæ regulæ modestiam restrinxit, abductum pene Metropolitanis sedibus honorem, sta-

ritus antiquarum sanctionum præstitutum, iussit à
 comprouincialibus Episcopis, omnem, citra vllum
 detrimentum, redhiberi. Tandémque (vt par est cre-
 dere) cælitus admonitus, & iam inde cancellos, licen-
 tiosis magistris figens, in exponēdis prædicādísque
 diuinis scripturis, Catholicorum tantùm & proba-
 tissimorum Patrum sensus, vt quisque sequeretur,
 edixit, & impensiore cura, vocum nouitates prodi-
 & prolatas, mox accerrimè coargui, & cōprimi man-
 dauit: Episcopisq; doctores dedit comites, sacrarum
 rerū cognitione, & pietate cōmendabiles, qui iuxta
 sincerissimum, & purissimū sensum Catholicorum
 Patrum, fidem, eiúsque per sedulas operationes effi-
 caciam, presbiteros plebésq; presbiterorū, docerent,
 ne domus Dei viui, (placet ipsius verba literaliter ex-
 scribere, vt impressius lectorū mentibus infideant)
 quæ est, inquit, Ecclesia, sine lucerna verbi diuini, re-
 maneat. Ac postremò, iuges & perēnes, Ecclesiis suis
 adesse iussit Episcopos, propter sacra misteria, vel mi-
 nisteria fidelibus exhibenda. Veruit etiam Baptisma
 omnibus diebus licere, nisi supremæ necessitatis ar-
 ticulis, ad eius exhibitionem, pietas vrgeretur Chri-
 stiana. Et vt tandem desinamus, Canonico nomini;
 id est, Clericatu, suam rem atq; efficaciam reddidit,
 tandē coactis omniū Episc. Canonicis, esse quod vo-
 cabantur, vt Regulari nomini, morum par compo-
 sitio responderet, secundum Aquensis Synodi regu-
 lares institutiones, à Ludouico patre, subscribente
 cœtu, qui tum conuenerant Episcoporum, ante san-

citatis. Videmur nobis (si non morosus aliquis lector obluetur) fecisse satis, huius opellæ capitulis ex nostratibus, domesticisque Francicarum Synodorum testimoniis, sed & cognatas iuxta sponsonem ex Germanicis conciliis subscriptiones, prolixiore forsan tractatu collecturis, concitatoris ingenii lector, parcat placati & cunctantis faueat. Nam quid nimum in rebus diuinis, & in asserenda Regum vera dignitate, videri vel debet, vel potest? cum huiusmodi labor, non tam gratulatio, quam debiti officii sit executio. Arnulphus & ipse gente Carlingus auos, in censu & stemmate generositatis suæ, Ludouicos, Carolos, Guntrannos, Childebertos ac Clodoueos computans, Synodis duabus Mogontina & Triburiensi, suo Imperio coactis, iure cælitus indulto, præfuit & interfuit, optimates habens sacrosancti huius ministerii Francicæ, Germanicæ, & Gallicæ nobilitatis optimos quosque Comites, qui & subscripserunt, facta tamen ante pollicitatione, se Regis idem spondentis Imperiis, mox executores ad futuros, compellendorum ad Synodicarum sententiarum obedientiam detrectatorum. Otho & ipse materna origine Carlingus, Ioannem Romanæ Sedis Episc. monstrum (vt huius temporis scriptor Liutprandus scripsit Tricinensis) nulla virtute redemptum à vitiis, ipse Synodo Romanæ præsidens, cui Clerus, Nobiles Optimates, Plebis Principes, atque adeo ipsa selecta Plebs adfuit, ore Imperiali, diuina tamen efficacia, subscribente Clero & Populo, folio Petri indignum

prædonem, meretriciis turpitudinibus contamina-
 tissimum, deturbauit: & deterfa fœdi hominis rubi-
 gine, impio pium, improbo probum, Leonem hirco
 suffecit Episcopum. Et ne excidat, lector piarum re-
 rum curiose, si quando citatum leges authorem, me-
 mento, per verbum, Placet, summam Synodali sen-
 tentiæ clausulam regali sermone impositam. Et cum
 Romana leuitas digresso Principe, Leonē inconstan-
 tia venali, solio Pontificali deturbasset, recepto Ioan-
 ne, statim reditu eiusdem Principis proteruiâ coerci-
 tam, exauthorato Imperiali iure, quē mortuo Ioan-
 ni suffecerant, Benedicto, dictum, scriptum, & anti-
 quis creditum est, Ecclesiam, quæ si vna non est, nus-
 quam est, pro diuisione regnorum, nullam vel ferre,
 vel sentire partitionē debere: sed vnam semper, suis
 absoluto orbe, nullo corporis interuallo, partib⁹ con-
 stitutam & continuam persistere. Hęc admonemus,
 quoniã fœlici adhuc, & nec dum in extremã ruinã
 lapsa Republica Romana, vnus erat Ecclesiæ status
 Galliis, duab⁹ Germaniis, & Britanniæ, Imperii nēpe
 Romani occidua parte ditionēq; in trium prætorio-
 rum summas præfecturas dispertita, Italicam, Galli-
 cam, & vrbis tandem Romæ præfecturã, quarū præ-
 fecturarū præfectis titulus illustriū erat, quē obruta,
 & in varias partes lacera Republica, Reges externa-
 rum nationum Francicæ, Burgundicæ, Vandalicæ,
 Alanicæ, Gothicæ tanquam Augustum quid, & Ro-
 manæ maiestatis splendorem referēs, sibi quisq; in-
 scripserunt. Porro suberant dispositioni viri illustris.

præfecti prætorio Galliarum, diœceses infra scriptæ. Prouincię Galliarum decem septem, Viennēsis, Lugdunēsis prima, Germania prima, Germania secunda, Belgica prima, Belgica secunda: Alpes maritimæ: Alpes penninæ, & Graiæ: Maxima Sequanorum: Aquitania prima, Aquitania secunda: Nouem populi, Narboñ. prima, Narboñ. secunda: Lugd. secunda, Lugduñ. tertia, Lugdunēsis Senonia. Prouincię Hispaniarum septem, Betica, Lusitania, Callecia, Tarraconensis, Carthaginēsis, Tingitania, Balçares. Britanniarum quinq; prouinciæ, Maxima Cæsariensis, Valentia, Britannia prima, Britānia secunda; Flauia Cæsariensis. Et cum iis omnibus per vnitatem regiminis, eadem esset in sua cuique portione, Reipublicæ regendæ forma, par quoque fuit in religionis ordine concordia. Probat hoc Britannorum Episcoporum querimonia, qui labem Pelagianæ superbix, salutem suam sibi, summa gratiæ diuinæ cõtumelia, tribuentis, inuitato Gallorum Episcoporũ suffragio, ex regni & religionis communione sociorum, nempe Germani Antissiodorensis, & Lupi Trecēsis auxilio, pugnis duabus celeberrimis repressit, & funditus attriuit. Non ergo præter rem, absurdum ineptumq; videri debet, si nos Galli Synodos Hispanicæ præfectorii nobis tribunalis olim societate coniunctas, & sacrorum nunc quoque socias ad argumenti nostri discutiamus authoritatem, Gothis certe Regibus omnes coactas, sed Christianę religionis pietate claris, & ad vsque miraculum commendabilibus. A-

gebatur Annus quintus gloriosi Gothorum Regis Reccaredi, (cuius in sequentibus futura mentio frequentissima est) cum aliquot sancti Episcopi, quibus sedis prerogatiua Præses erat sanctitate pari Leander Episcopus, animi sacræque religionis cōiunctione, Gregorio Romano Pōtifici, eius nominis primo, deuinctissimus, agnoscentes clericalem quoque castitatem Regiæ curæ cælitus, vt Ecclesiastica cætera, commendatam, Hispalim cōuenientes placere sibi tertia definitione scripserūt. Vt si Presbiteri, Diaconi, vel Clerici consortia extranearum fœminarū, vel ancillarum familiaritatē, per admonitionem sui Sacerdotis, nō semouissent. Seculi iudices easdem mulieres permissu voluntatēq; Episcopi comprehensas, in suum sibi lucrum vsurparent, vt hoc vitium dum impar est Sacerdos inhibere, sufficeret potestas iudicialis coercere, dato tamē ab eisdem iudicibus sacramento, vt eas Clericis nulla arte restituerent. Quod si restituisent, ipsi iudices sacris abstinerentur. Mulieribus vero illis, iuxta priorum Canonum seueritatem, à Sacerdote distractis, pretium earum, indigentibus dispēsaretur. Hac Synodo fuit anterior Tolerana tertia, regno eiusdē gloriosiss. piiss. & Deo fideliss. Reccaredi Regis, priore, hoc augustior, quod omnium Episc. Hispaniæ & Calliciæ erat toto cœtu frequentior. Qui huc omnes mādato eiusdē Principis cōueniant, tam de eius cōuersione, quam de gentis Gothorum relicto (Arrianismo) innouatione in Domino exultaturi, diuinēq; dignationi pro tanto mu-

neræ gratias acturi, cuius Synodi ne dum cuncta discutimus, qui placere & iuuare volumus, prolixitate sermonis inofficiosi denotemur, ad propositū commodas satis erit excerpere sentētias. Ibi ergo in conciliis quæ ad vniuersalem fidei tractatū conueniunt, Principes præloquuntur: certa & vera congregatorum illuc Episcopū confessio est, collapsæ cœtus Ecclesiastici disciplinæ, instaurationem curæ & operæ regalis fore: Ipsosque adeo Pontifices, Regiæ gubernationi subesse: Regis item, non aliunde quam calimunere ius esse Synodos Episcoporum indicere: & eorum, facta indictione, si nolint sacris legibus contumaces suggillari, officiū esse, sedulo efficacique obsequio, nulla cunctatione, præsentis & frequētes adesse. Insuper ibi agnoscunt Episcopi, diuina prouidentia, per instantiam Principum, pelli & deturbari obices hæreseon: Ecclesiæ mores obsoletos in antiquum nitorem restitui: ordinemque Canonicum, quem Sacerdotalibus sensibus iugis detraxerat obliuio, & quem ætas illa se nescire fatebatur, diuino dono, eiusdem Principis obsequio, rursus patefieri. Ibi placita Principum pronunciantem Notario, recitantur. Ibi pia professio est, idololatrias vtriusque magistratus Regiæ & Ecclesiastici, sedulis efficacibusque censuris coercēdos: parricidas filiorū parentes, quos est alere tedium munerofos: vtroque iudice feueriter distringendos. Et ne hoc Ecclesiastica videretur Regiæ per gratiam cessisse potestati, fides est ex actis Synodi, eiusdem Regis Reccaredi gloriā, iudicibus

imperare dignatam, vt amouendum cum Sacerdote tantum facinus diligenter curarent, & adhibita seueritate prohiberent. Gothi in hac Synodo veterem perfidiam exuentes, Regem suum secuti, per vnctionem sacrosancti Chrismatis, & manus impositione, sancto Paracleto spiritu recepto, ex alienis Christiani facti sunt, eidemque Regi, sancta constitutione, quicquid ad componendum Ecclesiae statum, mandato suo, fraternitas Episcopalis statuerat, confirmanti, subscriptores fuerunt hoc ordine. Ego Reccaredus Rex, fidem sanctam, & veram confessione, qua vna per totum orbem Catholica confitetur Ecclesia, corde retinens, ore adfirmans, mea dextera, Deo protegente, subscripsi. Ego Badda gloriosa Regina, hanc fidem, quam credidi & suscepi, manu mea, de toto corde subscripsi. Secutae sunt regales subscriptiones, plenae, iucundae pietatis & religionis, Episcoporum acclamationes. A Deo aeternum meritum vero Catholico Reccaredo Regi, a Deo aeterna corona vero Orthodoxo Reccaredo Regi, Praesens gloria & aeterna amatori Dei, Reccaredo Regi, nouarum plebium in Ecclesia conquisitori, merenti veraciter Apostolicum meritum, qui Apostolicum impleuit officium. Subscripserunt etiam anathematizantes haeresim Arriani dogmatis Anastasius, Murila, Viligiscus, Somnila Cardingus, Bercilla, Arbitrus, Eruiscrius Episcopi olim Arriani, tunc primum Christiani. Subscripserunt quoque Guscinus, Fonsa, Affrila, Abila, Flavius, & omnes illustres Gothorum seniores, & hac Synodiceis
decre

decretis meta fixa, sancitum est, vt semel in anno, in loco, quem Metropolitanus elegerit, congregarētur Episcopi: & illis in vnum cōuenientibus, fierent sacrae societatis comites, locorum Iudices, & patrimoniorum fiscalium Actores: vt discant ex Decreto (inquiūt Episcopi) domini nostri Reccardi Regis, quā piē, iustē, & humaniter, cū populis agere debeant, nec iniustis vectigalibus, & immoderatis exactionibus, ipsos premāt. Sed potius à grauaminibus leuent, vt bonos populi tutores facere decet, nec angariis, aut operis superfluis, vel priuatū onerent, vel fiscalē grauent. Ex Regis insuper admonitione prospiciant Episc. qualiter iudices cum populis agant, praeuitos corrigant, insolentes Principibus reos deferant, pertinaces (donec resipiant) communione suspendant. Vtriq̄ue tamen, Episcopi, Iudices & Actores regalis patrimonii, non ante concilio excedant, quā locū elegerint, quo succedēte tempore, ad concilium redeant. Hīc habes lector bonam partem sponsonis nostrae plena fide praestitam, scilicet, Iudices Populares, & rei Regiae priuatae & fiscalis Actores, suo iure, non nupera temeritate, sed antiqua constitutione, Synodorum Episcopaliū, & esse participes & capaces, nempe ipsos Regii corporis partem, cui Regi, caelestis muneris prerogatiua, in conciliis locus, tanquā populi sibi à Deo crediti, vel sacris addicti, vel vacatis, capiti, destinatus est. Hispalim iterum cōuenerunt Sisebuto Rege, Isidorus, Bissinnius, Rufinus, Cambra, Fidentius, Theodulphus,

& Honorius Episcopi. Ibiq; in cœtu ad Ecclesiasticas necessitates, non omnes, sed quosdam coadunatorum Episcoporum, illustres viri Sifibutus rector rerum publicarum, & Sualanes Actor rerum fiscalium, loco suo, ipsis Episcopis confederunt. Non ergo solis intersunt iis Synodis sublimes seculi Magistratus, quæ pro generali Ecclesiæ statu cõponendo, coguntur: sed & iis, per quas in partem, nonnullis Ecclesiæ rebus datur opera reformãdis, & quod ad deprimentum clericale supercilium non est vsquã clariùs adnotatum, sedentibus seculi potestatibus, stat religiosissimus Clericatus. Toletum quartò conuentum est, annum iam tertium regnante gloriosissimo Principe Sisenando, Nonis Decembribus, ab Hispanis & Callecis Sacerdotibus, iussu Imperioque communitis Regio. Et tum consentientibus omnium sententiis, duo quædam decreta sunt, propositæ questioni lucem plurimam adferentia. Prius vt pro compellendis Iudicibus, vel secularibus viris, ad Synodum, strenuus à Principe postularetur executor. Posterius, vt hora diei prima ante solis ortum, omnes eliminentur Ecclesia, & cõuenientes Episcopi, pariter introeant, & secundum ordinationis suæ tempora sedeant: vocentur deinde Presbiteri, quos causa probauerit introire: post hos ingrediantur Diacones probabiles, quos ordo poposcerit interesse. Post Episcopos, Presbiteri sedeant: Diaconi in conspectu eorum stent. Deinde ingrediantur Laici, qui Concilio interesse lecti meruerint. Ingrediantur quoque Notarii, quos ad

recitandum, vel excipiendum ordo postulat. Sedentes in diuturno silentio Sacerdotes, ad orationē vocet Archidiaconus. Oratione finita, & ab omnibus, Amen reddito, monens Archidiaconus Episcopos, dicat, Erigite vos: Codex Canonū sedentibus Episcopis in medium proferatur: capitula de Conciliis agendis pronuncientur: Metropolitanus Episcopus conuentum adloquatur. Tertium quoque quod ex iis subnotari meretur, & lectoribus ob oculos poni, est, iam olim vsitatum esse, legi ad Concilium Episc. probatos laicos, non officio quidem gratuito, sed iure debito. Vt cum vna sit duorum ordinū Ecclesia, si desit alterius ordinis, vel pars, nō iam sit Ecclesiasticum Concilium, sed particulare contubernium. Ibi dem præterea (quod ante iam commonuimus) præcepto excellentissimi Sisenandi Regis, idem constituit sanctum Conciliū, vt omnes ingenui clerici, pro officio Religionis, ab omni publica indictione, atq; labore habeantur immunes, vt liberi Deo seruiant, nullaque præpediti necessitate, ab Ecclesiasticis officiis retrahantur. Vnde probatio est, clericos publicis necessitatibus (si Regio munere nō fiant immunes vacationemque meruerint) succedaneos esse, ceterorum popularium imagine, quibus hæc est caelestibus imperiis subeunda functio, & religiosa tandem frequentia, piis admonitionibus ad Regem cōmuniter factis, soluitur. Te quoq; (Episcop. inquitibus) præsentē Regem, ac futuros ætatum sequentiū Principes, humilitate debita deposcimus, vt moderati, &

mites erga subiectos, excitantes cum iustitia & pietate populos à Deo vobis creditos regatis, bonamq; vicissitudinē, qui vos nobis præstituit largitori Christo rependatis, in humilitate cordis, cum studio bonæ regnantes actionis. Nec quisquam vestrūm solus in causa reum, sententia feriat, sed consensu publico, Rectoribus iudicii sociis, manifesta delinquentium culpa clareat, seruata à vobis in offensis māsuetudine: vt non feueritate magis in illis quàm indulgentia polleatis, vt dum omnia hæc (authore Deo) pia à vobis moderatione conseruantur, & Reges in populis, & Populi in Regibus, & Deus in vtrisq; lætetur. Tandem annuente religiosissimo Principe, definitionibus concilii subscribitur. Vnde quoq; probatur, annuentem Principem, sua quibus consensit, fecisse decreta: claro Regiæ potestatis in Ecclesiasticis conciliis testimonio, Principes, ipsis cōuentibus, vel summos præesse, vel certè summate loco subscribere. Quintæ quoque Synodo Toletanæ, gloriosus Princeps Chintilanes Rex, agens annum primū sui Principatus interfuit, sociis optimatib⁹ & senioribus Palatinis. Synodus etiā Toletana sexta secundo eiusdem Chintilanis anno coacta est, sexto Idus Ianuarias, quæ multas, iungens cum ipso Principe, Optimatibusq; eius illustribus, censuræ consortium, pietatis plenas constitutiones, ad obsequium fidemque Regis pertinētes, sanxit & cōstituit. Braccaram præterea Callecix prouinciæ Metropolitim ciuitatē, præcepto gloriosissimi Regis Ariamiri, Cal. Maii con-

uenerūt Lucretius, Andraas, Martinus, Cottus, Hil-
dericus, Lucentius, Timotheus, & Maliosus, quibus,
aspirante Domino, Regalis sublimitas concessit si-
mul positis confidere, & contagionem Priscilliani-
cæ pestis è præcis iam stirpibus subnascentē reuel-
lere. Secunda item Braccarensis Synodus eiusdem
Regis Ariamiri, anno secundo, decimo octauo Cal.
Ianuarias inspiratione Dei, ordinatione & præcepto
eius, representata est. Septima etiam Toletana Syno-
do cū ageretur annus Chindasuindi Regis quintus,
Calen. Nouembribus repressæ sunt clericales in Re-
giam sublimitatem conspirationes. Sed & Recce-
siuntus veræ clementiæ dignitate precipuus Rex, sa-
crum octauum in ciuitatem Toletanam coegit con-
ciliū, & media Synodo primū accliuus, deinde Sede
Regia sublimis, gratulatus est Episcopis, quòd sua
iussione conuenissent, & illustribus ex aula sua Re-
gia viris quos sanctæ Synodo primatus interesse,
iamdudum constitutus voluit, vtrisque; diuini nomi-
nis adiuratione constrictis, adiicio (inquit) consen-
sionis meæ, verum plenumque promissum, vt quod-
cunque iustitiæ, aut pietati, salutarique discretioni,
vicinum decernere, sancto cōsensu elegeritis, omne
(fauente Deo) perficiam, & aduersus omnimodam
controuersiarū querelā, principali authoritate mu-
niam. Sunt hæc (si non fallor) plenissima testimo-
nia Regis suo iure Synodum accersentis, & eodem
iure Synodicas cōstitutiones exsequētis. Huic quoq;
Synodo subscribere post Episcopos, Abbates, Vica-

rios Episcop. viri illustres officii Palatini, Odoacer, & Osila Comites cubiculariorum, Aduulphus, Gabillo, Ataculphus, Gilla comites, Paulus comes Notariorum, Ruchilla comes Patrimoniorum, & frequentissimi Goticæ nobilitatis proceres, titulis Ducatus & Comitatus insignes. Nona Synodus Toletana, anno septimo eiusdem Reccefiunti Regis, Cal. Nouembribus, definientibus Episcopis sexdecim, alienorum votorum frustratores, qui certis adfixerunt locis sua beneficia, vt maneret offerentiũ gratia, vel ab Episcopis, vel à Iudicibus seculi, corrigēdos censuit. Si autem (quod auerteret Deus) per sceleris societatem, vel Episcopus, vel Metropolitæ conuenerent, ad Regias aures in castigationem noxię fraudis compellandas, vouentum posteritatem admonuit: certa probatione Regiæ in votis fidelium potestatis, si vel in totum fraudulentur, vel locis interpolentur. Ann. oct. Toletana Synodus decima gratias agit glorioso rerum domino Reccefiunto Regi, cuius sanctissimo voto, retenta sanctæ paternitatis traditione, ad sacrũ potuit adunari cõuentum, quẽ pia & vera professione sancti (qui huc cõuenerunt) Episc. claudētes, dicunt eiusdẽ gloriosiss. Principis inhærēte voluntate religiosa, quicquid decreuerunt, actorum se textibus adligasse, & subscriptionibus confirmasse, (de moribus per antiquã traditionẽ receptis) authorẽ Decretorum suorum Principem, vel certè participẽ faciētes. Collecti posthac, in nomine S. Trinitatis, Episc. Carthaginensis prouinciæ, Toletum, Vuambani Regis, an-

no quarto, septimo Idus Nouemb. Erasmus (inquiūt) hucusque pro colluione seculi labentis instabiles, quia series annosa temporum, subducta luce Conciliorum, nō tam auxerat vitia, quān matrē omnium errorum Ignorantiam, mentibus ociosis ingesserat. Hac tenus florentem Domini vineam deuastarunt Apri frendentes, Sponsam CHRISTI, quā sui preciosissimi sanguinis effusione, sibi conciliauit, conspirans hæreticorum subdola machinatio, Inconfutilem Domini vestem diuidere, Vnitatem fidei scindere, charitatis fomēta tollere conata est: proprioq; sensui pertinaciter inhærens, sacrae scripturae puritatem, suae prauitatis intelligentia, prophanauit. Præterea sacrosanctam Ecclesiam Dei vulnerant etiam custodes eius, qui cum deberent ob dignitatis excellentiam, ceteros ad charitatis & vnitatis obseruantiam per exempla virtutum prouocare, sal infatum facti, potius scandali, quān ædificationis suggerunt materiam. Cernimus hinc, quo Babylonicæ confusionis olla modo succensa, nunc auerterit & subduxerit Conciliorum tempora, nunc Sacerdotes Domini resolutis moribus, purpuratæ sequutos incitamenta Meretricis irretiuerit, nempe quia cōuentus Ecclesiastici defuit disciplina: nec adfuit, qui castigaret errantes, sermone diuino, non tam neglecto, quān exoso: & sic cū defuerit Pōtificibus in vnū conuentū vocādis Regia præceptio, facta est deprauatorū vita totis sceleribus immanis. Cū tandem diuina clementia, praua in directa deplanās, negligenti

tiæ, diligentiam subrogans, ignorantiaë disciplinam
 sufficiens, Socordiaë, Solertiaë, Schismati, Veritatem
 substituens, pro Zizaniis, veræ Pacis vincula nectens,
 pro caducis caelestia, pro turpibus honesta desideria
 fuscitans. In hacque lachrimarum valle mortuos po-
 tius quam viuos, à terrenis & infimis ad sublimia nos
 erigens: in hoc vasto periculorum mari, sine remige
 vagos sine clauo, huc illucque tempestatum collisis
 inter se fluctibus per abrupta iactatos, in continua
 malorum acie cõfligentes, vbi versutissimus insidia-
 tur hostis, mille instructus nocendi artibus, ex alto
 cæli domicilio prospiciens, & tempori ætatis nostræ
 se pronam dimisit, & excitauit saluti, præparans no-
 bis Religiosi Principis mentem, deuotam pariter, &
 instructam. Cuius prouidaë sollicitudinis voto, & lux
 Conciliorum renouata resplenduit, & alterna cœtus
 nostri Charitas, se mutuò vel corrigendis, vel instru-
 endis moribus adparauit, dum & aggregandis nobis
 hortatu Principis gloriosi facultas data est, & oportuna
 supparata est disciplina reformandis. Toletum
 ergo diuinæ voluntatis Imperio, & religioso Princi-
 pis iussu, euocatorum Episcoporum, quàm pia, quàm
 hæc vera professio est, agnoscentium caelestia in euo-
 catione Principis imperia, eiusdemque prouidentiaë
 sollicitudini, redditam Conciliorum lucem ad sar-
 ciendas Ecclesiæ clades, redhibentium. Dum mora-
 tur Princeps Synodos inuitare, qui legis tot vitiorũ
 fordibus Ecclesiam fuisse deformatã, num ipse quo-
 que, vel coactus fateris suam Synodis à cælo per Re-
 gem

gem authoritatem manare, quibus obliquitate querimoniarum Synodos non vrgentibus prope impurari vides Ecclesiasticam deprauationem? Cæterum si nec author, nec inuitator, nec socius, nec cōfessor, nec censor, nec subsignator Synodis & esse, & adesse & præesse per Deum debet Rex, vnde profitentur Episcopi, modo, diuinæ voluntatis Imperio, iussu Regio, se ad instaurandos Ecclesię mores cōuenisse? qua etiam ratione præfantur se prouidæ Principis sollicitudini, restitutam conciliorum lucem debere, si nullam iis adgregandis, vel operam, vel curā, vel debet sedulitatem? Sed ne sanctæ confessionis veritatem, vllō sinistrae suspicionis aculeo laceffas, cunctare, & audi decima quinta eiusdem Synodi definitione sancitum. Vt omni anno, ad peragendā Concilii celebritatem (tempore quo Principis, vel Metropolitanī definierit electio) deuotis animorum studiis, in Sedem Metropolitanam, ab Episcopis confluatur, annali (si defuerint) nulla Regis præpediti potestate, vel ineuitabili necessitate, excōmunicatione plectēdis. Hic tempus Rex & Metropolites definiūt Synodis, & absentia Sacerdotū adesse negligētium, nulla potestatis Regiæ, vel ineuitabilis alterius necessitatis iustitia nitens, abstentione mulctatur, vt discamus, & inuitationem, atque adeo ad Synodum indicto tempore coactionem, & detrectatorum castigationem, Regii & Sacerdotalis esse iuris, ne deinde vacet quærere quid Regibus & Synodis sit commercii. In quorum diuino munere manum totas se-

mel Synodos legimus esse traditas. Id eiusdem Synodi sanctis & piis Sacerdotibus, hac plena pietatis adclamatione Principi Vuambano facta, sic profitentibus, religiosus & amabilis Princeps Vuambanus (Ecclesiasticæ disciplinæ suo seculo nouus reparator) omissos conciliorum ordines non instaurare solum studuit, sed annuis etiam recursibus celebrandos instituit, vt ad alternam morum correctionem, annuo tempore concurrentes Episcopi iuxta Prophetę vaticiniũ, quod defractũ est, adligent, & quod abiectum est, reducãt. Duodecima primo anno, Decima tertia anno quarto, Erigii Regis Toletanæ Synodi hoc habent institutæ operæ conueniens, quod Episcopi huc vocati, iussu Principis se cõuenisse, profitentur. Sed & hîc cõfident Seniores Palatini, Principi q̄, Synodali confessione, tanquã verè suũ quid, Episcoporum electio subsignatur, & tandem ex Aulę Regalis officio, sublimes aliquot viri, ad cõfessum, tractatum, censuram, subscriptionemq̄; Synodales deliguntur, quibus se quoque confessurum Rex ipse pollicetur. Circunduximus oculos officiosæ mentis, prope per omnes alicuius momenti variarum gentium Synodos, regiæ dignitatis in his, explorata in Ecclesiis earumq̄ue rebus, sublimitate: quia tamen nobis est cũ prudentissimis exactiq̄; iudicii viris res futura, ne causentur medii seculi, (cuius eæ Synodi factura sunt) Episcopos, infra prioris seculi Ecclesiarum magistros, in imum propè puluerẽ, vel meticulosos, vel gratiosos, vel suę functionis parum callen-

res elanguisse, & Principib⁹ (queis familiare vitiũ est
efferi supra se, in magnis & mirabilib⁹ ambulare, &
plus quàm par sit, velle, in eum, qui supra recensitus
est, Principatum, viam aperuisse) super est nobis hu-
ius opellæ reliquias in hoc occupare, vt mediũ secu-
li Episcopos suis maioribus respondisse, illorumque
fidem sequutos, in Ecclesiis locum Principibus solo
Dei loco minorẽ, suo iure subscripsisse, nec illorum
gratiæ quicquam cessisse, vel dedisse doceamus: &
quia cõmodissimus docendis vel admonẽdis modus
est, ex cõiunctis autoritatibus ad doctrinã, vel mo-
nitionem gradum præstruere: videmur nobis ope-
ræ precium facturi, si antiquas etiam Gallorum Syno-
dos superioribus anteriores discussimus, vel vici-
nas Germanicas, & prope (si non interueniret Rhe-
mus) coniunctas. Sumatur ergo nobis in manũ Sy-
nodus Coloniensis, damnando Euphrati coacta,
quarto Idus Maias, post consulatum Amantii, & Al-
bini: in ipso cuius limine, dilucet Episcoporum pro-
fessio, ius (hoc æuo) plebibus etiam fuisse Sacerdotes
in Synodum cogere, repressuros, qui CHRISTVM
negassent, hæreticos. Nam hîc recitata fuit epistola
plebis Agrippinensium, qua excitati Episc. ad dam-
nationẽ deploratissimi illius Euphratis cõuenerunt,
Anno Cõstantii Imperatoris octauo: in qua & illud
suo pondere locoque fraudandum nõ est, quod ex-
subscriptionibus laicorum, loco deiicitur absens &
inauditus Episcopus. Certè si tantum plebi laicisque
hoc æui licuit, nihil plebis laicorumque Principibus

licuisse minus statuendum est, ne capiti in sua membra Principatum impudentissimi fures rapiamus. Arausicam, Decio iuniore viro clarissimo Consule, Gallia provincialis ciuitatem, conuentu Synodico decoratam fuisse, veteres produnt historiae, Caesario pietatis & sacrarum literarum laude, tum Arelatenfi inter ceteros commendabili Episcopo. Occasio autem Synodi fuit dedicatio Basilice, ad quam Episcopos inuitauerat illustrissimus Praefectus & Patricius, Liberius. Sed alia non inferior causa Synodum commendabiliorem fecit, id est, Pelagiani veneni lues, arrogansque supercilium, gratiam Dei negantis, salutemque suam sibi adserentis, opposito sanae doctrinae pharmaco, repressum ne serperet, & iam prope nascens in ipsis cunis suffocatum. Et quia definitionem (ait idem qui Synodo praefuit Caesarius) sacri conuentus non solum religiosi, sed etiam laicis medicamentum esse, & desideramus & cupimus, placuit, ut etiam illustres ac magnifici viri, qui nobiscum ad praefatam festiuitatem conuenerunt, subscriberent. Petrus ergo, Marcellinus, Felix, Liberius, viri clarissimi & illustres Praefecti praetoris Galliarum, atque Patricii subscripserunt. Unde fides est, anterioribus etiam saeculis, ad confidendum, censendum, subscribendumque suum Regibus, & Regum Praefectis, in Synodis Ecclesiasticis, locum fuisse, eumque non ad inanes, vel ociosas res, sed in tanta grauitatis quanta fides est gratiae, per quam si non renascimur, & renati in aeternae gloriae municipatum, & perpetis immortalitatis co-

ronam reformamur, irę filii mansimus, futuri perpetuis ignibus in cibum & combustionem. Cantatissima toti orbi Synodo Nicenę, fuit author (& vt aliquid cum lectoris venia dicatur amplius) præformator, confessor & præfuit censor, quamuis humiliore throno, Constantinus veriore per religionem quam per Imperium titulo maximus. Priuata Sacerdotum iurgia, libellis oblati vulgata, in CHRISTVM, totius seculi venturū iudicem distulit, hoc testatus facto, nō sibi iudicandi defuisse potestatem, qui dissidentes, Episcopos, moderatiore, futurum Dei forsanacrius iudiciū, nolentes per imperatā dilationē morari ac præuenire iussit. Leone & Agathone Rom. Sedem regentibus, quę Calchedonę & Constantinopoli cōuenerunt Synodi nuperiores, Martianum Constantinūq; Principes paribus Imperii quanquā paulo contractoribus fastigiis excelsos, præsentēs, & per Legatos nullis addictos Eccl. ministeriis, sed prætorianos iudices, admiserūt absentes, cōfessus, cēsuraq; vel Principes, vel (Romana etiā legatione non reclamāte) collegas. Repræsentauimus boni nominis debitores, æquis creditoribus, pactam in operis diuisione sponsonem, huiusque toto libelli conatu, veriusquam libello, totum, & per partes Principem, (solo in Ecclesia Deo minorem) reliquis eius ordinibus ad omnium bonarū rerum conuentus euicimus authorem, Sententiarum, Subscriptionūq; vel certe collegā, & solum (qui summus in diuina iurisdictione gradus est, decretorum Synodorum, donis

sibi calitus erogatis executorē, vt posthac (nisi pertinacibus ocioque abutentibus) non vacet inquirere, Regem ne penes Synodicarum rerum sit arbitrium, calōq; manans Imperium. Membra monstrum est, non habere gratias Capitis communes, id est, non splendere fruique suo loco, Principis sui fulgoribus. Cum ergo summam locum Regibus, (effreni pene testimoniorum cumulo) in Conuentibus ecclesiasticis reddiderimus, deesse videbimur officio nostro, si nō & plebē, etiam in participatū tanti culminis, vocauerimus. Omnium Africanarum prima Synodus, Cypriani constantissimi & sacratiss. Dei Martyris auspiciis, hæreticos nō habere, quod discordia perdiderant, & prodiderant secedētes à fontib⁹ Ecclesię Baptisma, numeroſo Dei Confessorū exercitu, præſente maxima plebis parte definiuit. Præludebant (scilicet) membra Christiana, suis capitibus, futuris olim Christianis Principibus, vt cum toto splendore diluxisset diuina in Ecclesiam suam gratia, radiis Regum coruscaret humilitas subditorum. Elibertinae quoque Synodo, de capitis sui, id est, Regio priuilegio, præſens adfuit Christianæ Plebis numerosa congregatio. Titulus testis hoc præfert, residentibus etiã presbiteris, adstantibus Diaconibus, & omni plebe. Romana plebs insuper, dum Saxonicus Otho medetur Ecclesiæ Romanæ in amouendo scelerato Ioanne Sacerdote languoribus ipsa supplicauit, ipsa censuit, ipsa cum suo capite Principe consummauit, & illi, de nomine sui testis obsequii, Dux quidam fuit

Imperiola, Imperii contractionē suo capite minor,
 Imperatori tamē suo, tantæ rei per veritatem socius,
 & nominis quadā diminutione particeps. Faceſſat
 ergo ridiculus infernæ poëſis verſiculus. Ite foras lai-
 ci, non eſt veſter locus icy, & poſthac redeuntes ad
 mentis ſanitatē deprauati Sacerdotes, Laicis Ba-
 ptiſmi reliquorumquæ ſacrorum conſortibus, Sy-
 nodicæ non inuideant vtilitatis participationē. Tu
 autem mente, ſedulitate, conatibus totis, opibus, ſtu-
 diis, iugibus vigiliis, ad inſtaurationem deprauatæ
 religionis iam multos annos fœliciter incumbens,
 hiſq; titulis, longè ampliùs q̄ gentili nobilitate (quan-
 quam lectiſſima) ſanctis & exactis iudiciis cōmen-
 dabilis (Domine frater) præcipitatam veriùs quàm
 tractatā opellam, benignus excipe, & lectam,
 ſi non probas, ſupprime, ſi probas,
 (nō minus quàm ego ipſe ſum)
 tuam, rebus exhibe com-
 munibus profu-
 turam.

